

DOĞAN KARDEŞ ■ SEÇME ŞİİRLER

Edip Cansever

Gelmiş Bulundum

YKY

YKY Yayıncılık

5.
baskı

Edip Cansever'in
YKY'deki kitapları:

- Sonrası Kalır – Bütün Şiirleri (iki cilt, 2005)
Gelmiş Bulundum – Seçme Şiirler (2008)
Şiiri Şiirle Ölçmek – Şiir Üzerine Yazılar,
Söyleşiler, Soruşturmalar (2008)

EDİP CANSEVER

Gelmiş Bulundum

Seçme Şiirler

Hazırlayan:
Bedirhan Toprak

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 2657
Doğan Kardeş Kitaplığı - 209
—ilkgençlik—

Gelmiş Bulundum / Edip Cansever
Hazırlayan: Bedirhan Toprak

Düzeltili: İncilay Yılmazyurt

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Promat Basım Yayım San. ve Tic. A.Ş.
Sanayi Mahallesi, 1673 Sokak, No: 34 Esenyurt / İstanbul

1. baskı: İstanbul, Mart 2008
5. baskı: İstanbul, Şubat 2011
ISBN 978-975-08-1386-3

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2007
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.

Yapı Kredi Kültür Merkezi

İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>

e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr

İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

İÇİNDEKİLER

- “Bir” in Derdi “İki” • 7
- Masa da Masaymış Ha... • 11
- Dipsiz Testi • 12
- Dirlik Düzenlik • 13
- Ey • 15
- Aşkın Radyoaktivitesi • 16
- Yangın • 17
- Var Var • 19
- Yerçekimli Karanfil • 20
- Buz Gibi • 21
- Gözleri • 22
- Amerikan Bilardosuyla Penguen - I • 23
- II • 24
- III • 25
- IV • 26
- V • 27
- Sığınak - VIII • 28
- Petrol • 29
- Şey Şey Şey ve Şeylerden • 30
- Phoenix • 31
- Sesli Harfler • 32
- Tahtakale • 33
- Şairin Kanı • 34
- Sevişen • 35
- Tragedyalar III - Koro • 36
- Çağrılmayan Yakup - I • 37

Uçurum • 40
Kirli Ağustos • 41
Ürperti • 42
Gökanlam - IX • 43
Su • 44
Pas • 47
Mendilimde Kan Sesleri • 49
Sonrası Kalır • 54
Ölü mü Denir • 56
I • 58
Koro • 62
Adsız Bir Çiçek • 66
Sevda Bir Ateş Buldu Sende • 67
İçinden Doğru Sevdim Seni • 68
İçindeki Sessiz Parlaklık • 70
Bir Su Yılı Denebilirdi... • 73
Her Sevda... • 75
Başlangıç • 76
Kuşatma • 77
Neler Almalıyım Yanıma - I • 78
Kitap, Menekşe, Tırnak • 79
Beş Mevsim • 80
Gelmiş Bulundum • 81
Eylülün Sesiyle • 82
Üçlükler • 84
Manastırlı Hilmi Beye Birinci Mektup • 86
Bitmeyen • 91
Kaçışma Uğrayan Çiçek • 92
Armalar • 95
Bir Otel de Sizin Adınız • 100
Do Re Mi Gül • 101
Kırda • 103
Yalnızlık Sensin • 104

Edip Cansever Biyografisi • 106
Şiirlerin Yer Aldığı Kitaplar • 113

“Bir”in Derdi “İki”

Kendini, anlatmak, hep anlatmak... bıkmadan, usanmadan, sonuna kadar anlatmak şeklinde vareden bir bitmez tükenmez dil akışı-aktarımını bilebildiyse şiirimiz, bunu öncelikle Nâzım Hikmet’e, ama pek çok yönden ve daha fazlasını Edip Cansever’e borçludur; iddiayı daha anlaşılır kılmak adına eklemek gerekir ki mesele nicelikle ilgili değildir ve mesela, külliyyatının cesametiyle hem Nâzım Hikmet hem de Edip Cansever’in yazdıklarını geride bırakan Fazıl Hüsni Dağlarca anlatmamış, söylemiştir.

Anlattığı, tek kelimelik bir maceradır Edip Cansever’in... ama işte, öyle bir “tek kelime”dir ki o macera, geçmiş ve şimdikiyi, içine geleceği de katıp “ân”da kavrayan binbir kollu kapsayışıyla “varoluş”un akla geldik gelmedik tüm konaklarına uğrar; eğleşir de o konaklarda bir zaman, ama hangi konakta ne süre eğleşirse eğleşsin, bir sonraki konağın çağrısı kaçınılmazdır ve bir zaman da söz konusu o “yeni” konağın suyundan içmek üzere yola koyulmak zorunda kalır; sonra bir konak daha, sonra bir daha... yalnızlık çünkü, sonsuzdur; insan gibi; ki bunu, başı sonu yalnızlık demek olan ömür adlı o kutlu macerayı, *Şairin Seyir Defteri* adını verdiği kitabının girişindeki şu dört dizeyle, (dünya durdukça duracak, ancak has şairlerin harcı bir mükemmel dille) gene Edip Canse-

ver'in kendi özetler: "Doğanın bana verdiği bu ödül / Çıldırıp yitmemek için / İki insan gibi kaldım / Birbiriyle konuşan iki insan".

Bu şah şiir, Edip Cansever'in (reddettiği *İkinci Üstü* ve ölümünden sonra yayımlanan *Gül Dönüyor Avucumda* adlı kitapları da dahil) onsekiz kitaplık külliyyatının da özeti gerçi... ama söz konusu dört dizeyi epeyce indirgemeci davranarak "doğa-ödü-İnsan" kavramlaştırmasıyla ele aldığı-mızda, sadece kişi ve şair olarak Edip Cansever macerasının bir mükemmel özetiyle değil, felsefe'nin bin yıllardır çözmeye uğraştığı bir "çözülmez bilmece"nin, Şiir'ce tam (ve ona mükemmel niteliğini kazandıran) alçakgönüllü çözümüyle de karşı karşıya kalırız; "çıldırıp yitmemek için" vurgusu ise meseleye (felsefe'ye) şair katkısıdır, ki yukarıda anıldığı üzere ancak has şairlere mahsustur. Buradaki "ödü", başlıbaşına "yaşamak" olarak okunabileceği gibi, pekâlâ, bahşedilmiş (durmaksızın kaynayan, taşan, uçan, sonuç olarak hiç susmayan), kişiyi çıldırtacak ölçüde gözalıcı-güzel-zengin-sonsuz bir iç dünya olarak.. ya da eldeki kalem (yazma yeteneği, bahtı) olarak okunabilir; bu ya da bunlarla (bu arada yalnızlıkla da) başedebilmenin yegâne yolu, kişinin bir kendi "daha" bulabilmesidir ancak... ki Şair, kendinden bir "kendi" daha çıkarıp karşısına koyarak, onunla konuşup ona anlatarak bulacaktır çözümü. Toparlamak adına son bir çabaya daha girişirsek söylenecek söz şudur: Yalnızlığın ilacı yoktur... ama işte söz konusu bu devâsızlık nedeniyledir ki, kişiye "kendini bulmak" gibi eşi menendi yok bir armağan bahşeder; fazladan, bu armağanı başkalarıyla, mesela insan kardeşleriyle de paylaşabilmek gibi bir çoğalma-çoğullama-çoğullaşma konağına varır ki serencâm, varana-bulana ne mutlu!

Edip Cansever'in (daha sonra çocuksu ölçüde "naif" bulup da reddedeceği) *İkinci Üstü*'nden başlayarak varmak öz-

lediği konak budur; öyle bir konak ki, çaresi yok yalnızlığa bir çare, bir eş bulsun, avunsun.

Dirlik Düzenlik'in "Masa Da Masaymış Ha..." başlıklı şiirinde "Adam ha babam koyuyordu" derken aradığı budur; *Yerçekimli Karanfil*'in "Yangın" şiirinde "Tıkır da tıkır işleyen apartmanlar vardır ya, sakın ha! / Ya da her sabah / Göğe bir yüz metre kollarınızla" ya da "Buz Gibi" şiirinde "Aşk iyidir bak / Duyumunu artırır insanın" derken; *Umutsuzlar Parkı*'nın "Amerikan Bilardosuyla Penguen V" şiirinde "Siz değil, o kadar ayrı gidiyor ki sizden / O ne mi, yaşadıklarınız belki" derken; *Petrol*'ün "Phoenix" şiirinde "Kim ne derse desin ben bu günü yakıyorum / Yeniden doğmak için çıkardığım yangından" derken; *Nerde Antigone*'nin "Medüza" şiirinde "Ne kadar konuşursak o kadar bir sessizlik olur / Adımızı sorarız birine, o bize adını söyler" derken; *Tragedyalar*'ın "Tragedyalar III – Koro" şiirinde "Bir yankı: durmadan yalnızsınız / Durmadan yalnızsınız" derken; *Çağrılmayan Yakup*'un IV. şiirinde "Biz işte onunla birlikte savunacağız beni / Düşlerimi ve düşlerimden arta kalan ellerimi / Biz ikimiz" derken; *Kirli Ağustos*'un "Ha Yanıp Söndü Ha Yanıp Sönmedi Bir Ateş Böceği" şiirinde "O kadar yalnızım ki birden, gördüm de / Binlerce yıldızıyla bu sonsuz mağaranın içini / Ha yanıp söndü, dedim / Ha yanıp sönmedi bir ateş böceği." derken; *Şairin Seyir Defteri*'nin "Kuşatma" başlıklı şiirinde "Doğasın sen, doğasın, yarat beni yeniden / Ey yalnızlığımı kuşatan yalnızlık" derken... *Sonrası Kalır*; *Ben Ruhi Bey Nasılım*; *Sevda ile Sevgi*; *Bezik Oynayan Kadınlar*; *İlkyaz Şikâyetçileri*; *Oteller Kenti*... derken, aradığı budur: Bulunca biz kardeşleriyle de paylaşacağı bir "kendi" daha yaratmak... ya da daha doğru ifadesiyle "kendini keşfetmek".

Gene has şairlerin harcı bir kehânetle, "Sonrası Kalır" diye, olabilecek "en son sözü" söylemek bahtı da Edip Cansever'in olmuştur; sonsuzluk diye bir şey varsa ve biz "bur-

da“ysak, sonrası hep kalacaktır çünkü; sonrası, olsa olsa “bir sonra“ gelenle, gelenlerle... “bir“ken “iki“ olmayı özleyenlerle; mesela, *Gelmiş Bulundum*’dan yola çıkıp “sonrası“nı merak edecek sizlerle gelecek.. Öyleyse, bir daha: Şair’e, okuruna, ne mutlu!

Bedirhan Toprak
22 Ekim 2007 / Üsküdar

MASA DA MASAYMIŞ HA..

Adam yaşama sevinci içinde
Masaya anahtarlarını koydu
Bakır kâseye çiçekleri koydu
Sütünü yumurtasını koydu
Pencereden gelen ışığı koydu
Bisiklet sesini çıkırık sesini
Ekmeğin havanın yumuşaklığını koydu

Adam masaya
Aklında olup bitenleri koydu
Ne yapmak istiyordu hayatta
İşte onu koydu
Kimi seviyordu kimi sevmiyordu

Adam masaya onları da koydu
Uç kere üç dokuz ederci
Adam koydu masaya dokuzu
Pencere yanındaydı gökyüzü yanında
Uzandı masaya sonsuzu koydu
Bir bira içmek istiyordu kaç gündür
Masaya biranın dökülüşünü koydu
Uykusunu koydu uyanıklığını koydu
Tokluğunu açlığını koydu

Masa da masaymış ha
Bana mısın demedi bu kadar yüke
Bir iki sallandı durdu
Adam ha babam koyuyordu

DİPSİZ TESTİ

Beni dinlersen Üsküdar'a gitme
İbrahim'i görme şiir yazma
Şu herkesin bildiği düzlük
Bu deli alacası çayır
Ardıç kuşu türkülü sokak
Senin için değil

Sen yoksun
Çevrende kimseler yok
Zengin de olsan
Yoksulluğun gitmez

DİRLİK DÜZENLİK

Bir hoş oldum ele güne karşı
Herkeslerden utandım
Bir yanım insanlı kahve
Dünyalar dolusuydu bir yanım

Ah beyler söylemesi güç
İşim bitince kahvelik olurum
Bana cezveler tutulunca
Bir yanlara çevrilidir başım

İşte bu yüzden arayı bozdum
Dünyalar gözümedi gözüme
Nelere dadandım o yüzden
Mehtaba alıştım pisi pisine

Yollar benimmiş gibilerden
Durmaklı yürümekli bir gece
Kahvenin etrafında şiirler uçuşur
Herkes bir şeyler bırakır çarşıların içinde

Alıştım bir kere işim iş
Köşe bucak alaca duman
En azdan bir gökyüzü
Çarşmayı görmeden edemem

Kahveci kahveye uzanır şurda
Akşamı bitiren yanıma gelir
Bir de utanmak olmasa
Dünyayı seviyorum demektir

İçime siner mahallenin kokusu
Gökyüzü karışıksa kuşların işi
Ya içim içime sığmıyorsa
Ne denir kötüdür insanların gidişi

Sonra benim bir kötü huyum daha
Anlatmak istemem kendimi
uzaklarda çorbalar pişer
Şu benim yalnızlığıma karşı

Ah beyler söylenir mi hiç
Az buçuk işim iştir
Bana cezveler tutulunca
Gökyüzü bir daha değişir

EY

Bu böyle kimin gittiği? sen dur ey!
Belki de ellerimiz mi? biraz ince, biraz da çok kelimeli!
Bu sanki niye durduğumuz mu? açıkken sevişme bölgeleri
Ay, pencere, göz! siz git ey!

Kim bilir neyi saldıığımız bu da; yalnızlığımız gel
Yırtıcı kuşları mı gözlerimizin? onlar mı bu sürüyen?
Yoksa onlar mı işte seninle sevişme biçiminde?
Oysa sevgimiz yerde; kara sevda sen uç ey!

Sen usul, ben yavaş, kime yaraşır bu sessizlik?
Kim biner bu gemiye insandan kıyıları yapıırken
Yetmez mi dalgası vursundu azıcık gözlerimize
Gözlerin gözlerime; siz bak ey!

Şu sen de olmasan insan çıldırarak mı?
Hiç yoktan bir yerlere mi gidecek belki?
Olsun neresi olursa, git karanlık ama git
Gecemizde duranı sen kal ey!

Benim, bu çok elli, bu çok gözlü delişmen
Çok bildim sana yaraşır olmayı günlerce
Şunu sevdim, şuna özendim, şununla yetindim sonunda
Ben miyim şimdi nerede? ben çok ey!

AŞKIN RADYOAKTİVİTESİ

AŐkı duydum mu bir başıma kalıyorum
Kasıklarımı ovuyorum bir güzel
En küçükleri var ya ayak parmaklarımın
İlk peşin onları görüyorum.

Bir çelik mavisi damar tam da çenemin üstünde
Çoğu zaman gün ışığında seçtiğim
Tıp tıp atıyor yüzümün kenarcığında
Saçlarım kapkalin geliyor elime.

Gündüzün, ama tam gündüzün oluyor bu iş
Kirlerim, pis kokularım belliyken iyice
Soluyup dururken, bir şeyler geçirirken aklımdan
Uzanıp kalıyorum tâ pencerenin dibinde.

Yukarıyı düşünüyorum, bir aşağı katta oluşumdan
Dört duvar, bir buz dolabı, naylona benzer bir gök
Bütün o zehir gibiliği soğumuş şeylerin
Anlıyorum bir aşk akımıdır dolanıyor üstümde.

Durmadan aşklanıyorum ama hep böyle
Karanfiller gibi taze omzum, dizlerim, ayaklarım
Toplanıp gidiyor derken o deli fişek şey
Gün gibi parlıyor tırnaklarım.

YANGIN

Dışarı çıkıyorsanız dikkat! çiçeklerle karşılaşmayın
Ya da koklamayın onları, iyisi mi, yüzünüzü örtün şapkanızla
Ya da düşünmeyin hiç, ben bakın öyle yapıyorum
Neden diyeceksiniz? insandaki sevgiliyi eskitiyor bu çiçekler
Güneşe benzetiyorlar adamı, masaya vurmuş koyun butlarına
Pek tuhaf! ben de sahanda yumurtayı kıskanırım...

Beni seviyorsanız dikkat! köşe başındaki camcıya sorun
O ne derse doğrudur, dalga geçmeyin adamla
Üstelik beni sevmek haşlanmış pirinçleri beyazlatır.

Günaydın!

Sabahlarınız gibidir beni sevmek, horozun renkleri gibidir
Beni sevdiniz mi? yangındır artık parmaklarınız.

Sizi görmüyor muyum dikkat! trenlere çikolata yediriyorum
Bunu her zaman yapıyorum akılla oynamak yani
Öyle trenler var ki, insanı şımartıyor;
Çıkıp kuruluyorum pencere yanına gel keyfim gel
Gidip duruyorum böylece, adım bileceksiniz; çok ülkeli adam
Üstelik daha kalkma saati gelmeden trenlerin...

Sokağa dökülüyorsam dikkat! bu da doğrudur oldukça
Bir kanunu vardır belki; ya su içmişimdir ya da yıkamışım
yüzümü

Ya su kovalarına bakmışım çok çok
Olmıyacak şey mi? niye bakmıyayım denizlere
En akıllı tarafımdır balıkla deniz tutmak.

<

Bir cümle tuhafsa dikkat! pek tuhaftır insanın tırnak
çıkardığı

Sonra da boyadığı, ne demeli sonra da kestiği
Korkum yok; ben güpegündüz rakılar boğazlıyorum
Gözlerimi batırıyorum istakozlara
Oh ne güzel! şişenin de bir anlamı oluyor böylece
Kim konuşuyor? ben konuşmuyorum.

Bir gün çok yürürseniz dikkat! sinekler şehirde kalıyor
Bütün taşıtlar paslanıyor ayrıca
Pencereli yıldız, misafirli oda; bol bol öttürüyorsunuz onları
Çünkü kırlara çıkıyorsunuz, şemsiyenizi bırakın ayıp!
Bana parmağınızdaki çiçekleri gösterin.

Bir yere kapanıyorsanız dikkat! yanınızda olsun elleriniz
Kim ne der? bakındı işte durmadan ellerinize
Dünyayı dolaşan damarlar içinde.
En kemikli taraflarıyla zencileri döversiniz
En kirli yerleriyle çat kapı fakir mahalleleri
Ayıptır yani insan elini temiz tutmalı biraz.

Bir gün ölümü beğenmiyecekseniz dikkat! ölmeyin kolayla
Kadınlara sarkıntılık edin, hoş giden bardaklar satın alın
Ya da bir aptalın yalnızlığını seçin; çiçekler sulamakla olsun bu
Tıkır da tıkır işleyen apartmanlar vardır ya, sakın ha!
Ya da her sabah
Göge bir yüz metre kollarınızla...

VAR VAR

Yok denecek bir şey ama var var
Yılan yılan çinkoya mavi
Damın altında kaç sıra tuğla eksik eksik
Niyedir bilmiyorum pencere koysak mıydı adını?
Bir ördek, bir keçi yavrusuyla dışarı
Gebe karnıyla bir kadının
Güneşin döndüğü tepsiye vurmuşlukla
Vay! çiçekleri, kedileri bakmak bakmak yapan elim
Nedendir bilmiyorum ellerim tutsak mıydı?

Bizi bir pencere gösteriyor ama gösteriyor,
Işıklar sırtımıza vurmuşlukla
Vay ışıklar vay! hep birden çinkoya mavi,
Akıntısı aya doğru uzanan
Bir komşum var kesin gözlü, uzağa baktıkça rahat
Bana ay diye yutturdu pembecikleriyle bir kızı
Onunla birlikte yatıyoruz şimdi
Onunla birlikte kılların uzunluğu
Aramızda bir odada olmaktan başka neyimiz var?
Yok denecek bir şey ama var var

Vay! Mendili dörtlere katlayıp cebine koyan ben
Çok ağrıyan yerlerim pembeye mavi
Bir gün üç kişi tam pıçakla çekip alacaklar
Bilirim ondan öyle ne ağrı, ne sızı
Aklıma damların üstünde koşmak, koşmak
Bu uçanlar serçe cıva gibileri serçe
Gittikçe unuttum o kadar insan sevdim de;
Çekik gözlü, kıvrıkcık sıçlı, düz beyaz yüzlü o kadar
Diyorum elleri nerde? Benimkisi bu bu...
Hani o büyücek sevgiler? Şimdi de yok mu?
Yok denecek bir şey ama var var...

YERÇEKİMLİ KARANFİL

Biliyor musun? az az yaşıyorsun içimde
Oysaki seninle güzel olmak var
Örneğin rakı içiyoruz, içimize bir karanfil düşüyor gibi
Bir ağaç işliyor tıkr tıkr yanımızda
Midemdi, aklımdı şu kadarcık kalıyor.

Sen o karanfile eğilimsin, alıp sana veriyorum işte
Sen de bir başkasına veriyorsun daha güzel
O başkası yok mu? bir yanındakine veriyor
Derken karanfil elden ele.

Görüyorsun ya bir sevdayı büyütüyoruz seninle
Sana değiniyorum, sana ısınıyorum, bu o değil
Bak nasıl, beyaza keser gibisine yedi renk
Birleşiyoruz sessizce.

BUZ GİBİ

Aşk iyidir bak
Duyumunu artırır insanın
Hele don gömlek sabahları
Tıraş olacağını duyarsın
Yeni gömleğini giyeceğin gelir
Bir yeni biçim eklersin insan olacağına
Masaya, merdivene, aynalı dolaba
Derken ardından şıpınışı bir kahvaltı
Amanın dersin bu ne delice gidiş
Paldır küldür açar mıydı fıstık ağacı
İspinoz düşünür müydü?
Deli olan kaşınır mıydı?

Kolların upuzun Walt Whitman'ı okumaktan
Ağzın desen bir karış açık
Sokaklar, amanın o sokaklar
Önce bir yeşile işkilli
Evlerde büyümeler, alıp başım gitmeler olacak
Kızıp duracaksın üstüne başına konan toza
Televizyondaki işe
Usanmak, hızını eksiltmek dendi mi
Cin ifrit kesileceksin birden

Hey gidi duyumuna yandığımın dünyası
Alıp vereceğin olacak ille
Aşk maşk buz gibi yaşayacaksın.

GÖZLERİ

Sanki hiçbir şey uyaramaz
İçimizdeki sessizliği
Ne söz, ne kelime, ne hiçbir şey
Gözleri getirin gözleri!..

Başka değil, anlaşıyoruz böylece;
Yaprağın daha bir yaprağa değdiği
O kadar yakın, o kadar uysal
Elleri getirin elleri!..
Diyorum, bir şeye karşı komaktır günümüzde aşk;
Birleşip salıverelim iki tek gölgeyi.

AMERİKAN BİLARDOSUYLA PENGUEN

I

Elleri el gibi kocaman
Beyazda bir nokta gibi kocaman
Kocaman boşluğun küçülttüğü her şey gibi
Biriyle kendini artırıyor durmadan
Biriyle koyunlar gibi güdüyor ötekini
Ayaklarını gizliyor bir köpekle
Evine dönerken sonsuza geçen
Göğü kullanıyorken maviye
En kesin fırınlar gibi kızararak
Günümüzden sesler alıyor – sesleri
Devamlı, gülünç, acısız
Acımaktan kurtulmuş yerlerine
Sonra duvardan duvara çizilerek
Ölü bir korkunçluğu taşıyor
Sen, hey, duvarlar dibi öldürülmek!
En yeni tam-tamları dünyamızın
Ya da kendiyile bırakılması insanın
Sizi
Sizleri selâmlıyor işte

Doğrusu elinizden ne gelir ki
Siz dolgun yaşamaya bakın günleri

II

Çıkacaksanız çıkın daha karar vermediniz mi?
Baktıkça bakıyorsunuz kendinize
Yetişir! bu da hiç konuşmayan adam yapıyor sizi
Körükler, dev kapılar, balık solungaçları gibi
Emiyor sizi yalnızlık
Kurtarıp rahata geçirin ellerinizi
İşte bir kadın kadına geçiyor yürürken
Sizi alıyor, sizi ölçüyor, sizi yapıyor kendinize
Açığa koyuyor sizi
Bilip de söyleyemediklerinizi
Eve dönmeyi, yemek yemeyi, uykuya dalmaları
Bana sorarsanız ters çevirin uykuları
Alın şu adını "ben" koyduğunuz geceyi
Bakınca göreceksiniz, daha bakınca bir ötekini
Geceler, işte geceler
Gündüzler, işte gündüzler
Beyaza siyah penguen sürüleri gibi

Ama elinizden ne gelir ki
Siz dolgun yaşamaya bakın günleri.

III

Bu gözler onunla az mı yaşadınız gözleri
Bu dudaklar onunla az mı seviştiniz
Bana kalırsa gözleri saklamalı
Eliniz yok mu, bastonla iş görmeli
Ya da boşluğa takılmış bir eldiven
Asılın, kurtarın hemen
Az şey mi kurtarıp rahat etmek
Ellerle gözleri.
Bir penguen
Nişanla pengueni
Siz kırmızı yerler, kırmızı saçlar severdiniz
O penguen
Bir anahtar, bir pencere, bir horoz tüyü
O penguen
Çay masaları, öğle yemekleri, gezintiler
O penguen
Ölmek mi diyoruz, susturun ölümleri
O penguen
Penguen penguen
Hiçlikle kesilen tahin helvaları gibi
Güneşi eriten çocuk başları gibi
Bir tramvay gibi; günümüzde köşe başları yapan

Serüvenler, hafta tatilleri
Portakal suları gibi içmeyle erkekleşen
Penguen
Vur düşür pengueni

Ama elinizden ne gelir ki
Siz dolgun yaşamaya bakın günleri.

IV

Her evde bir çekirdek gibi insan ağaçları

İnsan elleri

O penguen

Penguen penguen

Soğuk su tadında kadın yüzleri

Bir eski havada belirsizliğe giden

Dörtnala atlar gibi bitmezlik içinde

Örülmeden kazağınız

Dokunmadan çorabınız işte

Hayata yerleşen peşin iplikler gibi

Sevinme iplikleri

Kıskançlık iplikleri

Beni biliyorsunuz ya, öyle sakın

İplikleri

Penguen penguen

Vur düşür pengueni

Ama nasıl, daha karar vermediniz ki

Doğrusu elinizden ne gelir ki

Siz dolgun yaşamaya bakın günleri.

Siz değil, o kadar ayrı gidiyor ki sizden
O ne mi, yaşadıklarınız belki
Bir umut oluyorlar sizden önce
Bir aşk, kahveye vurmuş asker ağızları gibi
Siz sabahları şehirlere bakarsınız
Siz sabahları dñnyaya bakarsınız şehirlerden
Bir deniz, bir itfaiye eri
Bir pencere sokağa girdi girecek
Damları çiziyor istemenin elleri
Bir çocuk kiremitlerle karışıyor
Cam kırıklarıyla bir kedi
Bir vapur girintiler yapıyor anılarda
Yaşamanın hızları gibi
Eski bir gündüzü açıyor bacaklarınız
Ve elleriniz
Sevişenleri avlıyor bir bitmeyende
Ölüler gülüyor ölüler
Kırın şu sürahileri!
Soğukta durdurulmuş boyunlar gibi
Ve işte
Sizi gösteriyor sizi
Bu yoksulluk odası

Bu kupkuru tahta
Tahtaya geçiyor düşünme sürüleri
Bir yağmur bir yağmur

Ama elinizden ne gelir ki
Siz dolgun yaşamaya bakın günleri.

SİĞİNAK

VIII

Olanca kuvvetimle bakıyorum
Her yerde bir şeyler bulunuyor
Dokunma ve renk dağıtma şeyleri.

Bugün pazar kendimi selâmlıyorum
Ve sanki kendimi tekrarlıyorum durmadan
İşte bir sarmağışın son yaprağı gibi
Güneşe, öyle birden ki güneşe
Bir erkek, bir dişi olduğum zaman.

Demek ilk olarak kendimi tekrarlıyorum Nokta
Kim bilir, belki de ben
Bu türlü düşünmenin ilk karşılığı
Kendi yaşamamda

İNSAN

SANA GÜVENİYORUM

SAYGILARIMLA.

PETROL

Bıkmıştım, kediler damlarda vardı
Adamlar geliyordu birtakım adamlardan
Ben, Henri, Alain, bir de Bob
Bugün hepimiz noksan
Bugün hepimiz noksan.

Henri'yi tanıyoruz, kim der ki tanımıyoruz Henri'yi
O bizim musluğumuzdur, çok hızlı akar Avrupa'dan
Alain'se açlığımızdır; bir sürü kadınlar tanır
Günün her saatinde ayrılan
Günün her saatinde ayrılan.

Yorgundum, uzakta güller vardı
Yeni bir gül oluyordu bir gülün oynamasından
Bir ay yeni bir ay yapıyordu odaya girdiğini
Biz Bob'u çok seviyoruz, Bob çünkü umutsuzun biri
Ölümler gibi yani, en çabuk akılda kalan.

Kim geçti bu leylâktan nedense anlaşılmaz
Karışık yüzler aldık birtakım çarşılarından
Ben, Henri, Alain, bir de Bob
Burası Avrupa bazan da şiirde olan
Sizi anlıyorum
– Ne çıkar bizi anlamaktan.

ŞEY ŞEY ŞEY VE ŞEYLERDEN

Bir adam kendi tiyatrosunda, tamam
Bir köpek sokak değiştirdi, korkak
İçi süt dolu bir lokanta ve kapandı
Ben ağzıma geleni söyledim, öyle
Gene bir ağaç öttü, bu kaçınıcı.

Sevişsek olmaz mıydı, varan bir
Elbette olurdu, bir kır çiçeği bir bulut
Bir gülüş kanamak üzere, ve gizli
Ve çabuk tarafından bir şey, şarap
Aşk gene kelime değiştirdi, vahşi.

Güneşe çıktık, bunu unutma, varan iki
Ne uzak bir sesimiz vardı, efsane
Gelince Ç ile geliyordu bir çay
Oysa biz iki demiştik, varan üç
Gözler ki demeye kalmadı, derin.

Kim bilir ne seviştik ki saat kaç
Elleri tetikte bütün gazetelerin.

PHOENIX

Ben orda, akşamına orospular dadanan
Camlarında pis sinekler gezinen, ben orda
Eskimiş bir tutuşla şarabını içiyor
Kadınlarda oluyor kadınsız bakışlarla
Başıyla öne düşmüş yüreğiyle beraber
Ya Tanrı'ya inanır ya da isyana.

Kimseye vermiyor ki acılardan atarsa
Kuytular çıkarıyor sevişmeler onlardan
Bu nasıl bir bakış ki dünyaya intiharla
Ya da hep kar yağıyor da düşünmesi siyahtan
Öyle ya kim sevişirdi acıları olmasa
Kim bakardı uzağa köpekleri saymazsam.

Orası bir ölümdür şarabımı doyuran
Ölünen yüzler gibi bir bütündür adamlar
Vaftizi gün ışığında bir garip protestan
Tanrısıyla sevişir; herkes bilir sevişmeyi o kadar
Kim ne derse desin ben bu günü yakıyorum
Yeniden doğmak için çıkardığım yangından.

SESLİ HARFLER

Sen, o benim, daha ne duruyorsun aşk kelimesi
Burası ben, gene bir sevdaya çağrıldı o yer
İnanma elimi deniz, ağzımı bulut ettiğime
Ağzım da, ellerim de dünyaya göre
Günüm aydınlıkla biter.

Tut ki ben her türlü görünmenin apayrısı
Gün günden sevdaya benzer
Bir adam düşünülsem şapkası maviyle gelen
Bir ekmek koparılsam işte o sıra
Benzer mi benzer sevdaya
Bir duruşum var çevresi gözlerinden.

Seni yanımda gezdiriyorum aşk kelimesi
Uyanık, duygulu, her günkü yanımda
Bilmem ki ne yapsam, ne etsem bu sevinirliği
Kendimi görmeye parklara gidiyorum
Kiminin bana kiminin çaresizliğe elleri.

Kaçsam o da bir türlü karanlık şimdi
Ne kadar aynı bir dünyadayız seninle
Aşka, döğüşe, maviye yetmek için
Biriyim, cesurum, var mısın ellerime
Bir başka sabaha kadar içelim.

TAHTAKALE

Gövdesi ince uzun, eliyse peynir ekmekli
Beni mi süzüyor ne, çay mı içiyor ne, anlamadım
Bir asker, öyle bir asker ki, doğduğu günden beri izinli
Dünyaya izinli, kadına izinli, sevmeye izinli
Bilmem ki nasıl olmuş her yerden çıkıvermişler
Ürkek ve devamlı insan yüzleri.

Güneşler gidiyor camlarda; Bayburt'ta akşam yemeği
Kolunu kaldırıyor biraz, yüzünü ekşitiyor biraz, biraz da
Donkişotvari

Biriyse elini atmış durmadan karıştırıyor
Cebini karıştırıyor, güldükçe gülüyor kadının biri
Güldükçe gülüyor ya da gülmüyor işte güldükçe
Adamla sıkıntı çatılmış silâhlar gibi.

Çocuksun, anlamıyorsun, süslemişler her yeri
Dokunsan ağlayacak, konuşsan susmayacaklar bir daha
Elleri vardır bilerseniz, durmadan sizi gösterir elleri
Baksanız bakılırlar, sevseniz sevilirler kimseye benzemeden
Biri de bir kadındır alınmış efsanelerden
Bir kadındır güzelim unutmüş erkekleri.

Bu sandık, tahta sandık, üstünde gül resimleri
Yanında bir adamla; sanırım doğu illerinden
Üç asker tıraş olmuş, beyaza kesmiş yüzleri
Şeker mi yiyorlar ne, düş mü kuruyorlar ne, anlamadım
Belki de bir Tanrısı var acının, hüznün, ayrılığın
Ki durup dururken öyle ansızın yürüdükleri...

ŞAIRİN KANI

Kanıdır şairin bu sevilmiyen yüz
Gözleri bir köpeğin, bırakmış köpeğini
Tanrısız, kimsesiz, her şeysiz biraz
Gözleri bir başına insanlar gibi
Kanıdır şairin ölümle kımıldamaz.

Kanıdır, bilirim, şairin kanı
Kocaman bir aşk lekesi yıkanmış eski evlerde
Kanıdır, bir adam ki düşürüp ellerini
Önce yorgun ve asil, sonra mahzun ve ürkek
Beyazı unutulmuş orta çağ resimleri.

Kanıdır şairin, gecenin her yerinden
Sevişmeye gireriz korkunç ve bıçak gibi
Açılıp yataklara amansız güllerimizle
Sanki biz her cinsel olayda biraz gemici
Bir gidip bir geldiğimiz o hayal illerinde.

Yüzüdür şairin kanarsa yalnızlıktan
Bir yüz ki upuzun kadınsız günler gibi
Ve nasıl bir acıdır ki, acıyla anlatılmaz
Bir hiçin bir ağızla duraksız kemirildiği
Öyle bir sıkıntı ki ölümle kımıldamaz.

SEVİŞEN

Seni seviyorsam bununla her yerin
Öyle iç çekişlerin gibi bir değil iki
Nasıl yaşamaya başlar daha çok
Buluşan iki mısra gibi. Bir şiirin
Kokusuz, tatsız çocuk adları gibi.

Bir kuş da gözlerine uygulanmış sesiyle
Öter durur kıyısız boş saatleri
Ben niye titriyorum'la birlikte
"Sonsuzluk alanıdır yüreğin."

Bir anlık gecesinde bir günlük mevsimlerin
Bildik mi yaşamayı ikimizce
Biz getirdik demektir anlamayı evrene
Sevişmek alanıdır yüreğin.

TRAGEDYALAR III / KORO

Birdenbire yapayalnızsanız her yerde
Ve bundan korkuyorsanız
En küçük şeylerden bile. Örneğin birine saati sorsanız
Karşıdan karşıya geçseniz bir caddede
Sesinizi alçaltıp dikkatle bakarken çevrenize
Biriyle bir şeyler konuşsanız

Ve her gün kitaplar, dergiler alsanız. Postacı her gün mektup
getirse
Sözgelimi bir resmi dairede
Fazlaca oyalansanız
Şöyle bir iki otobüs kaçırsanız üstüste, neden olmasın
Kaldı ki, hiçbir şey yapmasanız bile
Tuhaftır
Sanki herkes kuşkuyla bakacaktır yüzünüze.

ÇAĞRILMAYAN YAKUP

I

Kurbağalara bakmaktan geliyorum, dedi Yakup
Bunu kendine üç kere söyledi
Onlar ki kalabalıktılar, kurbağalar
O kadar çoktular ki, doğrusu ben şaşırdım
Ben, yani Yakup, her türlü çağrılmanın olağan şekli
Daha hiç çağrılmadım
Biri olsun "Yakup!" diye seslenmedi hiç
Yakup!
Diye seslenmedi ki, dönüp arkama bakayım
Ve içimden durgun ve çürük bir suyu düşüreyim
Ceplerimdeki eskimiş kâğıt parçalarını atayım
Sonra bir güzel yıkanayım da...
Ben size demedim mi.

Evet, kurbağalara bakmaktan geliyorum
Sanki böyle niye ben oradan geliyorum
Telâşlı, aç gözlü kurbağalara
Bakmaktan
Bilmiyorum
Bilmiyorum, bilmiyorum
Ben, yani Yusuf, Yusuf mu dedim? hayır, Yakup
Bazan karıştırıyorum.

>

Bazan karıştırıyorum ya, çok uzun bir gündü
Sonra bu çok uzun günün sıcak bir günü
Kediler kırmızı alevler halinde koşuyordu
Onlar işte hep boyuna koşuyordu
Birileri çıkıyordu ordan burdan
Hiç çıkmamak halinde ve ölgün
Birileri çıkıyordu
Gecedен kalma bir lamba yanıyordu, açık
Bir pencerenin sokağa doğru içinde
Bu uyum korkunçtur Yakup!
Yakup'un olması korkunçlüğudur bu
Dünyanın insana doğru içinde
Yakup, Yakup!
Burdayım, yani ben... evet, geliyorum
Lambayı söndürmesinler, geliyorum
Siz bütün lambaları yakın, evet
Ben, yani Yusuf, Yusuf mu dedim? hayır, Yakup
Bazan karıştırıyorum.

Ve kendine bilinmeyenler yaratan Yakub'um ben, iyi ya
Durduğum bir gündü, diyorum, bütün ilgiler sizin olsun
Her türlü bir şeyler sizin olsun, ben artık
Hep böyle istiyorum, ayıp değil ya
Durduğum bir gündü, diyorum, yüzümü göğe doğurduğum
Bir gündü ve yaşar gibi kaldığım bir yaşama içinde
Ve yollarda ölü baykuşlar bulduğum
Bir ölünün günü boyayan renginde
Çürük evler bulduğum, içleri sonsuz kayalar
Kayalardan dondurmalar sorduğum
Ben, yani Yakup, Yakub'un hiç çağrılmamış şekli

Kim bilir ne diyordum
(Kim bilir ne diyordu bir baykuş yaratıldığına
Bir baykuş tarafından
Ve bütün baykuşlar o bütün baykuşların arasında ne oluyordu
Ben ne oluyordum.)

Bütün iskemleler ağır ve hastalıklı
Bir gidip bir geliyordum kendime aptallaşarak
Bunu Yakup söyledi
Dedi ki, çünkü herkes Yakub'u yaşıyordu, bense
Çöllerden ve kızgın güneşlerden icatlar yapıyordum
Kızgın kâğıtların üstüne
Ve alevler halinde dünya bana dokunuyordu
Ve ayakta soğuk bir bira içmiş kadar bir anlamım oluyordu bazan
Oluyordu ve bir de
Bir otobüse bindiğim, biletçinin bilet bile kesmek istemediği ben
Kendimi koruyordum
Bunu bana Yakup söyledi
Öyle bir Yakup ki bu, onca din kitaplarının sözünü bile etmediği
Kimsenin sözünü bile etmediği bir Yakup
Ben
Bunu hep biliyorum
Bunu hep biliyorum ve işte
Özgürüm, cezasız duruyorum.

UÇURUM

Bir ağaç sürüsünün üstünden
Çok ağaçlı bir ağaç sürüsünün üstünden
Kesilmiş limon dilimleri gibi düşüyor güneş
Votka bardağımın içine
Benim olmayan bir sevinç duyuyorum.

Kesiyorum durduğumuz yeri ortasından
Ey görünüş! seni bir yerinden hiç anlamıyorum
Dibinde değil ayaklarımın, damarlarında
Derinliğini orda tutan, ordan harcayan
Uçsuz bucaksız bir uçurum.

Zamanla değil, bir yerde
Benim olmayan bir şeyle yaşıyorum
Geçiyorum ilk şeklimi tüketerekten
Ağır ağır yanan bir tuğla harmanını
Billûrdan sarkaçlarıyla.

Kalbim, serseriliğim benim.

KIRLI AĞUSTOS

O da var olanın ağır ağır yokluğu
Surda bir gündüz kımıldamakta
Dağılmanın beyaz organı: tuz birikintileri
Gibi bir gündüz
Kalın kabuklarını kaldırır doğa.

Düşer bir balıkçının tersi olan şey
Kirli ağustos! beni ordan oraya götüren eşya
Aklımda üç beş otel ya kalır
Ya kalmaz üç beş otel aklımda
O da değil bir otelin kendisi
Yalnızlığın kahverengi organı: düş birikintisi
Bir de kahverengi alevlerden yapılma.

Başka değil, yokluğu görmek için
Kirli ağustos! gözkapaklarımı da yaktım sonunda.

ÜRPERTİ

Sisini kendi yaratan gemi
Kayıp gidiyor ayaklarımın altından
Çırpıyor kanatlarını zıpkın kuşu
Sisin içinde
Denizde zaman yok.

Yanmış bal kokuları getiriyor rüzgâr
Kıyıdaki çamlardan
Döl tozlarıyla.

Ben de bir tohumum burada
Uyarılmış bir tohum
Beni kıyıya
Bırakan bana
Denizde zaman yok.

Saflığın ve güzelliğin
Büyük zamanı...

GÖKANLAM

IX

Ey deniz! sen bile ıslanırsın
Ben senin sonsuzundan bir alkolik çocuğum.

Düşer ilkyaz kalır bir zeytin dalı hemen
Bir doğa sayımından değilse kendiliğinden
Ben çıkarım bir yükseklikten düşme'ye
İnerim inerim bir kuğunun sağa ve sola bakma serüvenine
Ey deniz sen bile ıslanırsın ki, anla
Günlerden saatlerden bir alkolik çocuğum.

Az mı kaldım sayılır bir otel'de bir yerde
İçi buz dolu bir bardakla aynı değerde
İsterim geçmek isterim az az yaşamakla bir şeyleri
Mavi bir zamandan kalma'yı, mavi bir zamanı bilme'yi
Oysa ben yaşamaktan da yoğun
Bir sıra yalnızlıktan bir alkolik çocuğum.

Bir gün, bir uzun gün hep denize baktık
 Miller ve ağırlıklar bitti
 Gelip geçmeler bitti, gemilerin
 Beyaz ve kocaman gövdeleri
 Gözün kahverengi suyuna geldik.

Palamutlar yaktık, çalılar her zamanki gibi
 Süsledi bizi bu ufak değişiklik
 Çok ağır bir şeydi gün dörtgenleri üstümüze düşen
 Aydınlıktan kopan aydınlıktan kesilen
 Ağır mı ağır
 Kaldık ne kadar kaldıksa böyle
 Sonra gün diye bildiğimiz ne varsa akıtıldı
 Duvarlar, sarmaşıklar, evler akıtıldı
 Güneşler, hızarlar, kıymık taneleri
 Vinç sesleri, çekiç sesleri bir bir.

Sokağın bitiminde dönüp arkama baktım
 Her şey nasıldı diye
 Sundurma hazin
 Çarşı kararsız
 Düzlerde yarlarda tepelerde
 Kurtlar, tavşanlar, yılanlar erimekte
 Herkes dünyayı bir yanından onarıyor sanki
 Meltem belli belirsiz bir şeyleri kıpırdatıyor
 Gözümü kapatıp baktığımda
 Sudur gün.

Ah sudur, ne yandan baksam sudur
Suyun imgesi sudur
Trenlerin kalktığı her yerde
Bavullar sudur
Bir gün bir Erzurum çalkantısı
Öbür gün bir Konya pası
Manisa'dan görünen İstanbul kıyıları
Çantası açık duran bir kadının anısı ve
Dudak boyası
Ardahanlı bir kartal
Kızılcahamamlı bir piriç
Tülbentler, yazmalar, krepler
Hep sudur

Askerin son defa memleketine baktığı
Yüzünü çevirince bir bardak gibi düşüp kırılan memleket
Ve gemilerin ağır ağır limanlardan çıktığı
Ah sudur.

Bir gün, bir uzun gün bir aynanın önündeyim
Kırpıklar ve saçlar bitti
Gödem duvara sürte sürte inceltilmiş bir nesne gibi
Dalgın ve uzun
Uzun ve sisli
Ben ki gövdemle tattım gövdemi, iyi bilirim
Bir hurma, bir başdönmesi
Kokusu başdönmesinin
Güzel kaplar aldım bu yüzden, ne kadar güzel kap varsa
aldım
Bilmek için suyumu
Ve hazırlıklı değildim ve bildim
Ben suyun bir dakika durduğu
Durunca boğulduğu bir yerdeyim.

Bir kilimi yere sermek kadar güzel ne var
Sonra püsküllerini düzeltmek kadar
Ya sofraya dilim dilim kesilmiş bir domatesi koymaktaki
görkem
Kamyon sürmek yükünü bilmeden
Ve ikimiz bir akşamüstü sırasında
Ve akşamüstünün Anadolu'ya giden bir otobüs gibi kalkması
sırasında
Dağlarda, tarlalarda, köprü altlarında
Sazların, taşların, yosunların arasından geçerek
Bir akik gibi yansıyarak hem de
Kırmızı bir karpuzun doğum sancısına
Su akar ben akarım
Ben akarım su akar
Vakit yok bakışmaya

Günlerden suya.

PAS

Duvar diplerinde ve sakınarak
Duvar diplerinde ve alacakaranlıkta
İyi yenmemiş bir kiraz çekirdeği gibi yıprak
Gidip geliyorsa durmadan
Gücenik bir köpeğin bir okul şarkısını anımsattığı gibi
Gidip geliyorsa
Ve çocukluğunun bir düğme kadar delik yerinden bakılırsa
Gözleri bir çağla çekirdeği gibi beyaz ve kocamansa o zaman
Gözleri iki safran ipliği şimdi.

Ve güneş kar topluyorsa bakışlarından
Biz ki utançlı bir kar seyircisi
Sen bak ki o beyaz karın kırmızı
O beyaz karın ürkek
O beyaz karın utanarak geri geldiğini
Seyrediyorsa susarak
Biliyordur tam göğsünün altında yaşar gibi
Biliyordur ki bir eylemdir yerine göre susmak.

>

Duvar diplerinde ve sakınarak
Bütün paslar kabarıyor bir bir
Ağzın ve dilin ve parmakların pası
Yüreğin ve bilincin
Bak işte, patlamış kentin su boruları da
Duyduğu bir çürük su şırlıtısı
Ki hemen geliyor aklına
Bir şarkı ne zaman güzel değildir
Sonu olduğu zaman
Sonu yoktur çünkü güzel şarkıların
Kimse bir şarkıyı sonuna kadar söyleyemez
Nasıl ki ölüm öldürenlerinse
Ve korku korkmuyor görünenlerin
Şarkı tersine
Tut ki kırgın bir menekşeden sapmıştır onun yüreğiye
Hem de bir menekşeyi yeniden icat etmiş gibi
Gererek yapraklarını
Gererek gözkapaklarını
Yumruklarını sıkarak
Ağlamayı unutmak için.

Duvar diplerinde ve sakınarak
Bir akşamüstü sırasında
Saygı anlarınıza
Saygımız ki bir kurşun yarası kadar derin.

MENDİLİMDE KAN SESLERİ

Her yere yetişilir
Hiçbir şeye geç kalınmaz ama
Çocuğum beni bağışla
Ahmet abi sen de bağışla.

Boynu bükük duruyorsam eğer
İçimden böyle geldiği için değil
Ama hiç değil
Ah güzel Ahmet abim benim
İnsan yaşadığı yere benzer
O yerin suyuna, o yerin toprağına benzer
Suyunda yüzen balığa
Toprağını iten çiçeğe
Dağlarının, tepelerinin dumanlı eğimine
Konya'nın beyaz
Antep'in kırmızı düzlüğüne benzer
Göğüne benzer ki gözyaşları mavidir
Denizine benzer ki dalgalıdır bakışları
Evlerine, sokaklarına, köşebaşlarına
Öylesine benzer ki

>

Ve avlularına
(Bir kuyu halkasıyla sıkıştırılmıştır kalbi)
Ve sözlerine
(Yani bir cep aynası alım-satımına belki)
Ve bir gün birinin bir adres sormasına benzer
Sorarken sorarken üzünçlü bir ev görüntüsüne
Camcının cam kesmesine, dülgerin rende tutmasına
Öyle bir cıgara yakımına, birinin gazoz açmasına
Minibüslerine, gecekondularına
Hasretine, yalanına benzer
Anısı ıssızlıktır
Acısı bilincidir
Bıçağı gözyaşlarıdır kurumakta olan
Gülemiyorsun ya, gülmek
Bir halk gülüyorsa gülmektir
Ne kadar benziyoruz Türkiye'ye Ahmet abi.

Bir güzel kadeh tutuşun vardı eskiden
Dirseğin iskemleye dayalı
– Bir vakitler gökyüzüne dayalı, derdim ben –
Cıgara paketinde yazılar resimler
Resimler: cezaevleri
Resimler: özlem
Resimler: eskidenberi
Ve bir kaşın yukarı kalkık
Sevmen acele
Dostluğun çabuk
Bakıyorum da şimdi
O kadeh bir küfür gibi duruyor elinde.

Ve zaman dediğimiz nedir ki Ahmet abi
Biz eskiden seninle
İstasyonları dolaşırdık bir bir
O zamanlar Malatya kokardı istasyonlar
Nazilli kokardı
Ve yağmurdan ıslandıkça Edirne postası
Kıl gibi ince İstanbul yağmurunun altında
Esmer bir kadın sevmiş gibi olurdun sen
Kadının ütülü patiskalardan bir teni
Upuzun boynu
Kirpikleri

>

Ve sana Ahmet abi

Uzaktan uzaktan domates peynir keserdi sanki

Sofranı kurardı

Elini bir suya koyar gibi kalbinden akana koyardı

Cezaevlerine düşsen cıgaranı getirirdi

Çocuklar doğururdu

Ve o çocukların dünyayı düzeltecek ellerini işlerdi bir dantel
gibi

O çocuklar büyüyecek

O çocuklar büyüyecek

O çocuklar...

Bilmezlikten gelme Ahmet abi
Umudu dürt
Umutsuzluğu yatıştır
Diyeceğim şu ki
Yok olan bir şeylere de benzerdi o zaman trenler
Oysa o kadar kullanışlı ki şimdi
Hayalsiz yaşıyoruz nerdeyse
Çocuklar, kadınlar, erkekler
Trenler tıklım tıklım
Trenler cepheye giden trenler gibi
İşçiler
Almanya yolcusu işçiler
Kadınlar
Kimi yolcu, kimi gurbet bekçisi
Ellerinde bavullar, fileler
Kolonyalar, su şişeleri, paketler
Onlar ki, hepsi
Bir tutsak ağaç gibi yanlış yerlere büyüyenler
Ah güzel ahmet abim benim
Gördün mü bak
Dağıtılmış pazar yerlerine benziyor şimdi istasyonlar
Ve dağılmış pazar yerlerine memleket
Gelmiyor içimizden hüzünlenmek bile
Gelse de
Öyle sürekli değil
Bir caz müziği gibi gelip geçiyor hüzün
O kadar çabuk
O kadar kısa
İşte o kadar.

Ahmet abi, güzelim, bir mendil niye kanar
Diş değil, tırnak değil, bir mendil niye kanar
Mendilimde kan sesleri.

SONRASI KALIR

On kalır benden geriye, dokuzdan önceki on
Dokuz değil on kalır
On çiçek, on güneş, on haziran
On eylül, on haziran
On adam kalır benden, onu da
Bal gibi parlayan kekik gibi bunalan
On adam kalır.

Ne kalır ne kalır
Tuz gibi susayan, nane gibi yayılan
Dokuzu unutulmuş on yüz mü kalır
Onu da unutulmuş bir şiir belki kalır
On çizik, on çentik, on dudak izi
Bir çay bardağında on dudak izi
Aşklardan sevgilerden
Suya yeni indirilmiş bir kayık gibi
Akıp geçmişsem, gidip gelmişsem
Bir de bu kalır.

Ne kalır benden geriye, benden sonrası kalır
Asıl bu kalır.

On yerde adım geçse geçmese
Dağlardan tepelerden inen bir düzlüktüm, anlaşılır.

Akşam olur bir günden dibe çökerim
Su içer dibe çökerim
İyimser bir duvarcıyım her gün bir tuğla düşürürüm elimden
Bu yüzden gecikirim
Size bu sıkıntı kalır.

Ne kalır

Kahvelerde kalın kalın kayısı vakti
Dişleri kesmeyen en az kayısı vakti
Dişleri hiç kesmeyenden
Gün geçer kendi kalır
Kahvelerde kayısı.

Gezginim, açık denizlerden yanayım
Biraz da Akdenizliyim, bu işte böyle kalır
Akdenizli herkes konuşur duyarlığını
Başka ne kalır
Biz ki bir konuşuruz geriye on şey kalır.

Benim göğüm gövdemin böyle yuvarlak vakti
Kolları açılmış kalır.

Ben buyum, dersin, arkadaş
Sevgilim ben buyum
Yüreğim vurgun, dişlerim altın
Ceketim sol omuzumda
Vakit vakit incelen vakit.

ÖLÜ MÜ DENİR

Ölü mü denir şimdi onlara
Durmuş kalbleri çoktan
Ölü mü denir şimdi onlara
Kımıldamıyor gözbebekleri
Ölü mü denir peki
En büyük limanlara demirlemiş
En büyük gemiler gibi
Kımıldamıyor gözbebekleri
Ölü mü denir şimdi onlara.

Suratları gergin
Suratları kararlı
Belli ki çok beklemişler
Kabuğundan çıkan bir portakal gibi gelen sabahı
Suratları gergin
Bir savaş alanına benziyor suratları
Dudakları nemli
Son defa kendi etini öpüp
Yani son defa gerçek bir insan etini
Hazla kapanmışlar öyle
Geçirmiyor gövdeleri soğuğu
Geçirmiyor sıcağı da
Ve ikiye ayrılmış bir nehir gibi bacakları
Akıyorlar sonsuza
Ölü mü denir şimdi onlara.

Kimse hüzünlü olmasın
Sırası değil hüznün daha
Bir gün bir şehrin alanında
Bir mermer yığınının gözlerine
Omuzlarına düşerse bir çınar yaprağı
Hüzünlensin yaşayanlar o zaman
Sırası değil hüznün daha.

Öylesine sıkılmış ki yumrukları
İyice sıkılsın diye yumruklar
Saklansın diye bir armağan gibi bu katılık
Öylesine sıkılmış ki yumrukları
Kimse hüzünlü olmasın
Kimse hüzünlü olmasın diye
Sırası değil hüznün daha.

Unutulsun bir gövdeye duyulan hasret
Unutulsun bu alışılmış duyarlık
O kadar sade, o kadar kalabalık ki
Unutulmaya değer onların insan gövdeleri
Ve unutulmalı mutlaka
Dolsunlar diye yüreklere
Dolsunlar damarlara.

Ölü mü denir
Ölü mü denir şimdi onlara.

BEN RUHİ BEY NASILIM

I

Gördün mü hiç suyun yanmasını tuzda
Gördüm ben bu yaşam boyu iniltiyi
Büyük bahçelerin küçük içinde
Saksılardan birinde
Gördüm de
Uyurken uyandırılmış gibi
Beni bir sardunya büyüttü belki.

O ben ki
Bir kadında bir çocuk hayaleti mi
Bir çocukta bir kadın hayaleti mi
Yalnızca bir hayalet mi yoksa.

Ne peki
Yere dökülen bir un sessizliği mi
Göğe bırakılmış bir balon sessizliği mi
İşini bitirmiş bir org tamircisinin
Tuşlardan birine dokunacakkenki
Dikkati ve tedirginliği mi.

Bekler mi beni
Her yanı, ama her yanı çocuklar gibi gülümseyen
Bir sürü yaz gününün içinde
Acaba bekler mi beni
Uykularım, o sonsuz uykularım
Yanmış bir limonluktaki
-Ve limonlar ki her gün bir yaprak ayininde
Sesini hiç eksiltmeyen-
Ama bilmez miyim ben
Bilmez miyim hiç
Böyle sığ hayallerle oyalanmak yerine
Kısacık bir zaman olmalıydı elimde
Turfanda meyva gibi bir zaman
Yollar yollar kateden tadı ve ekşiliği
Geçerek erguvanların dönemecinden
Leylakların dörtyol ağzından
Yapıştırıncaya dek beni dudaklarına
Acının dudaklarına ve geçmişin
Bir yaban gülü yaprağı gibi beni
Ama ne gezer.

>

Korkmuyorum artık solmaktan
Solmaktan ve solgunluktan
Gelmişim nerelerden böyle
Kurumuş bir dere yatağı gibi
Ya da pek kurumamış da
Baygın, hasta ya da cançekişen
Çırparaktan yüzgeçlerimi dip sularında
Ya da yer tahtaları, muşamba, örtük perdelerin kasvetini
Yorgun düşerek taşımaktan
Ve ne çıkar ayırmasam kendimi
Suların büyük içkilere kavuştuğu koylardan.

Koylardan
Kapsayan o sevimsiz, o küçük aşkları da
Eskiyen turunçlar gibi ilk rengini pek aratmayan
Ayırmasam kendimi
Diyorum ayırmasam
Köhnemiş bir geminin –izine pek rastlanılmayan–
İçindeki bir yolcudan da, değerli taşlarla dolu cepleri
Cepleri yüreği cepleri
Ayırmasa da ben
Kim görürdü o yolcuyu, yani kim farkedirdi beni
Sıradan acılardır çünkü bütün ilgileri toplayan
Oysa sıkıntıyı buruşuk bir iç çamaşırı gibi saklayan
Bu kımiltısız gövde
Görülmemiştir ki hiç görülsün şimdi
Görülmediği gibi gündoğumundan havalanan kuşların
Ya da bir oda kapısını açtığınız zaman
O müthiş öğle sığağında
Pencerenin önünde örgü ören birinin
–Örgü mü, bir çay bardağını başka başka tutan ellerin
becerikliliği mi–
Görülmediği gibi
Ama var mıydı sanki görülmeyi isteyen
Var mıydı bir şeyler bekleyen yüreğimin eskittiklerinden.

BEN RUHİ BEY NASILIM / KORO

ÇİÇEK SERGİCİSİ, MEYHANE GARSONU, MEYHANE
PATRONU, KÜRK TAMİRCİSİ YORGO, HAYRÜNNİSA,
GENELEV KADINI, OTEL KÂTİBİ, CENAZE KALDIRICISI
ÂDEM, AKORDEONCU KADIN, EMEKLİ POSTACI, V.B.

Çelenklerimizle geldik, yoktunuz
Ara sokaklarda, pasajlarda aradık, yoktunuz
Meyhanelere baktık, otellere sorduk, yoktunuz
Nerdesiniz Ruhi Bey?

RUHİ BEY

O kadar bekledim ki, geliyorum
Ölümümü bekledim, geliyorum
“Bir ölüyü ve ölü'nün bütün inceliklerini”
Bekledim geliyorum.

Ben Ruhi Bey, mutlu olan Ruhi Bey
Ölümü gömdüm, geliyorum
Bir sonbahar günüydü, geliyorum
Güneşler buz gibiydi, geliyorum
Ve bütün kötülükler
Ölümün armaları gibiydi
Size anlatırım, geliyorum.

Hepsini, hepsini gömdüm, geliyorum
Havuzun kırık taşlarını –siz bilmezsiniz–
Limonluğu ve kırmızı konağı –siz bilmezsiniz–
Aynalarda kendini seven Ruhi Beyi –siz bilmezsiniz–
Ve bildiğiniz Ruhi Beyi –ya da pek bilmediğiniz–
Gömdüm ben, geliyorum.

>

KORO

İyi biliriz sizi biz, iyi biliriz
Nerdesiniz Ruhi Bey.

RUHİ BEY

Gömdüm hepsini, geliyorum
Bütün ölülerimi gömdüm, geliyorum.

KORO

Peki, ya sonuç Ruhi Bey, ya sonuç
Biz sizi tanımaz mıyız
Siz ne yaparsınız bundan sonra, biz ne yaparız
Bir bütünün parçalarıyız, bir bütünün parçalarıyız.

RUHİ BEY

Sonuç mu dediniz, ne dediniz
Sonuç hiç gömülür mü, geliyorum
Ben yalnız ölülerimi gömdüm, geliyorum.

KORO

Doğrusu anlamıyoruz Ruhi Bey
Her insan biraz ölüdür
Biz ki bir bütünün parçalarıyız, biliriz
Her insan biraz ölüdür.

RUHİ BEY

İnsan yaşıyorken özgürdür
Yaklaştım iyice, geliyorum.

KORO

Her insan biraz ölüdür
Biz de biraz ölüyüz.

RUHİ BEY

Ölüler ki bir gün gömülür
İçimizdeki ölüler, dışımızdaki ölüler
İnsan yaşıyorken özgürdür
İnsan
yaşıyorken
özgürdür.

ADSIZ BİR ÇİÇEK

Rengini dünyaya ilk defa sunan
Adsız bir çiçek gibi parlıyorsa gözlerim
Sevgilim
Bana 'sen bir şairsin' dediğin zaman.

Yalnız sana yazıyorum bu şiiri
İstersen bir şiir gibi okuma
Çünkü her yıl yeniden yazacağım onu
Soğuklar başlayınca havalanıp
Millerce yol katettikten sonra
Güneyi tadan bir kuşun sevinciyle.

Ve yazmış olacağım bir de
Her dönemde her çağda
Sevdanın kendine özgü diliyle.

SEVDA BİR ATEŞ BULDU SENDE..

Sevda bir ateş buldu sende, eğilip öptü seni
Artık kimse denizi bilmiyor.

Dirseklerini masaya koyuşundan belli
Gelip geçen bir günü bitirmek istemediğin
Sevda bir umut buldu sende.

Ey bir yolcu listesinde bir ölüyü arayan
Artık kimse gözlerini bilmiyor.

Şunu imzala
Bir mektup, bir telgraf alındısı değil
Unutulmuş bir sevdadır kapını çalan
Ve sevimsiz bir terlik gibi duran odan
Kimse artık bir şey giymek istemiyor.

Sonra bir pencereden kendine
Ayışığı gibi vuran sen
Ne sana ne başkasına benziyor.

Ve işte bir dip balığı su boşluğunda
Çırparaktan yüzgeçlerini
Hiç kimseye uymayan bir mevsim öneriyor.

İÇİNDEN DOĞRU SEVDİM SENİ

İçinden doğru sevdim seni
Bakışlarından doğru sevdim de
Ağzındaki ıslaklığın buğusundan
Sesini yapan sözcüklerinden sevdim bir de
Beni sevdiğin gibi sevdim seni
Kar bırakılmış karanlığından.

Yerleştire bu sevdayı her yerine
Yüzünde ter olan su damlacıklarının
Kaynağına yerleştire
Her zaman saklamadığın, acısızlığın son durağına
Gül taşıyan çocuğuna yerleştire
Ve omuzlarına, daracık omuzlarına
Üşümüş gibisin de sanki azıcık öne taşırdığın
Tam oraya işte, uçsuz bucaksız bir düzlükten
Bir papatya tarlasıyla ayrılmış göğüslerine yerleştire
Ve esmerliğine bir de, eski bir yangının izlerinin renginde
Saçlarının yana düşüşüne, onları bölen ikiliğe
Alnından başlayan ve ayak bileklerinde duran
Yani senin olmayan, seni bir boşluk gibi saran hüzne yerleştire
Yerleştire onu bir kentin parça parça aklında tuttuğun
Kar taneleri gibi uçuşan
Ve her gün biraz daha hafifleyen semtlerine
Yerleştire bu sevdayı her yerine.

Ekledim ben tattığım her şeyi denizlere
Bildiğim ne varsa onlar da hep denizlerden
Sen de bir deniz gibi yerleştir onu istersen
Sevdayı
Ve köpüklendir
Ve yaşlandır ki işte kederi anlamasın
Ama dur, her deniz yaşlıdır zaten
Öğrenmez ama öğretir mutluluğu
Bizim sevdamız da öyledir, iyi şiirler gibi
Biraz da herkes içindir. Ve gelinciğin ikinci tadına benzemeli
Var eden kendini birincisinden
Yani bir sevdayı sevgiye dönüştüren.

Ben şimdi bir yabancı gibi gülümseyen
Tanımadığın bir ülke gibi
İçinde yaşamadığın bir zaman gibi
Tam kendisi gibi mutluluğun
Beni bekliyorsun
Ve onu bekliyorsun beni beklerken.

İÇİNDEKİ SESSİZ PARLAKLIK

İçindeki sessiz parlaklık
Elini kestiğin bir yerlerden görünür
Sözgelimi bir tırnak kenarında
Kalbini anlatırken kalbinde
Bir şiir okurken şiirden sızan kanda

Öyle ki
Gözlerin maviyse de pembeyle bakarsın bana
Kalır aklımda
Çünkü o
Ekim günleriyle aralıksız boyanan
Bir ırmağın durgun sesidir
İyi ya, ekimdir işte, kasıma ne kalmıştır şurada
Yani bir çay ocağının başında
Bir adam şekerlere çocukluğunu sevdendir.

Nerden nereye
Dün akşam evinin önünden geçtim
Nedense uğramadım sana
Sanki dünyaları kapsayan bir uğultu
Azala azala
Yol boyunca yapraklarda oluştu
Boğaziçi iskelelerinden birinde
Sarı bir elmayı dişledi bir iskele memuru
İyi biliyorum günlerden perşembeydi ve akşam
O kadar da akşam değildi
Hafifçe yanmış bir simit yenebilirdi
Okumayı bilsem köşedeki eski çeşmenin
Saçları örgülü çeşmenin
Alnı armalı çeşmenin
Yazıları rahatça
Okunabilirdi.
Göksu deresinin orada
Köhne ahşap bir bina
Üstünde bir yazı: Brasserie
Sanırım işgal zamanından kalma
Kıyıya çekmiş motorunu Ahmet abi
Şimdilerde dikiş dikiyor gecekondusunda
Nicedir gördüğüm de yok
Yüzyıllar geçmiş sanki aradan
Gerçekte zaman da ne ki
O olmasaydı, onlar olmasaydı
Gelecekte insan gibi yaşamının onuru
Elbette gecikirdi
Yeri gelmişken saygıyla, içten
Merhaba Ahmet abi.

>

Saat yirmi on beş'te bir vapur var Köprü'ye
Çay ocağının karşısında oturacağım
Demli çay, mavi gözlerin
Gözlerin neden mavi.
Aklıma geldi birden
İstanbul'da doğup büyüyen
Herkes
Masmavi düşünür kendini bir mozayık gibi
Mavi bir dünyadan gelir en önce
Mavilerle yaşlanır
Koyu mavi bir toprakla örtülür üstü
Geçelim
Daha pek düşünmek istemiyorum ölümü
Yeter ki eksilmesin öfkem
Yeter ki aklım gücüm yerinde
Ve sonuna kadar direnmede

Adımı unutup
Bir kaya gibi sert ve görkemli kalmayı bileyim
Elbette umutsuzluğa düşerim bazan
Elbette umutluyum her zaman
Neden yazılır bir şiir
Neden okunur bunca yazı
Çünkü nasıl alışabilir başkaca
İnsanın karmaşıklığı.

Evet
Dün akşam evinin önünden geçtim
İçim hem kimsesizdi hem kalabalık
Bu demektir ki sevgisiz düşünemiyorum sevdayı
bana söz ver yarın akşam
Göze al her şeyi yeni baştan konuşmayı.

BİR SU YILI DENEİLİRDİ...

Bir su yılı denebilirdi geldi geçti
Üstünde durmuyorum
Terledim, bulanık baktım
Ne varsa kendiliğindendi
Hemen hemen evden çıkmadım.

Sanki avuçlarımda sürekli
Yıkanmış, tabağa konmuş bir meyvanın ellenmişliği
Ola ki makyajı bir oyuncunun karışmış gözyaşlarına
Yeni kireçlenmiş bir duvarın kireci
Avuçlarımda sürekli
Bir su yılı denebilirdi üstünde durmuyorum
Kalmışsa kalmıştır bir çomak gibi
Kuru
Artık kullanılmayan bir demiryolu
Kararmış, kırık dökük
Üstünde bir yük vagonu.

>

Mavi bir araba kapımın önünde
Bütün yıl
Bir su yılı
Kapısını kimse açmadı
Açıp kapamadı hiç kimse
Aslında mavi de sayılmazdı pek
Balkıyıp duruyordu kırmızı bir şakayığın renginde
Yani sabah güneşlerini denizde
Günbatımını denizde
Severek yaşayan bir balık da denebilirdi ona
Çünkü düşler gerçeğe
Gerçekler düşle
Anlayınca bir gün buluştuğunu
Geçirir her günceye kısa bir yolculuğu
Ama bir takı eksik gibidir bir sözcüğe
Damağın dudağın alışkanlığına karşı
Kalbin atışlarıyla çok uyumlu bir de.

Hadi anlat deseler anlatamam
Bir yere gidiyorken cayıp bir başka yere gitmeyi
Yani bir kunduzu karşıdan karşıya yüzdüren sezgi
Nedir ben bilemem ki
Belki bir raslantıdır da ondan mı sevdanın yeri
En yakın yeri
En uzak yeri
Bitmeyen yeri
Bitecek yeri
Farkedilmez zaten anlaşılmış sevdanın
Anlaşılmaz sevda ile bütün ekleri.

Gözlerim sevdim seni
Kökleri gözlerimin
Suyunu benden içen ıssız bir kasaba gibi.

HER SEVDA..

*“Yeni aşk kelimeleri,
yeni öğrenilen incelikler
öbür sevgiliyle saklanıyor.”*

F. Scott Fitzgerald

Her sevda başlangıçtır bir yenisine
Öteki başkaldırır daha bitmeden biri
Biz isteyelim istemeyelim sürüp gider böylece.

Baksak ki unutmuşuz günün birinde her şeyi
Ne o sevdalar, ne ölümsüz sözler kalmış
Toplasak toptasak hepsini işte
Onca sevda bir sevdayı yaratmış
Döner durur başımızın üstünde
Gözlerden ağızlardan saçlardan
Ellerden omuzlardan yapılmış bir hâle.

Ve çınlar her biri bir silahın yankısı gibi
Bir yaşam boyu biz tetiği çektikçe.

ŞAIRİN SEYİR DEFTERİ / BAŞLANGIÇ

Doğanın bana verdiği bu ödül
Çıldırıp yitmemek için
İki insan gibi kaldım
Birbiriyle konuşan iki insan.

KUŞATMA

Bir gün akıp gitmeye her yerim
Suyundan içmeyle alışık.

Gitmek! yazmışım defterime çoktan
Rihtımlar, güz halatları, daha bir sürü şey
Şuramda darmadağınık.

Vişneler, atlar, yıldızlar
Yıldızlar, sık ağaçlar, kasaba lokantaları
Yıllarca duran sözler yenisi konuşulmadık.

Oteller, oteller, o bakımsız suçluluğum benim
Geçmem kapınızdan bile artık.

Doğasın, bir sen beklersin beni, bilirim
Sesimi, düşlerimi, kırık parmaklarımı
Var başka neyimse onları artık.

Doğasın sen, doğasın, yarat beni yeniden
Ey yalnızlığımı kuşatan yalnızlık.

NELER ALMALIYIM YANIMA

I

Şiir için: yılgı, sessizlik, yavaşlatılmış uyum

Acı için: bir kandil, bir tütün kâsesi, bir iskemle kırık

–çocuklar kapı önlerinde otursunlar, oynasınlar ya da–

Düş için: kendini denizde sanan o bunak kaptan

–gerekli çok–

Şarkı için: kalmadı usumda tek dize –ama o dizelerin sesi var,

ilk ağızdan çıktıkları günkü gibi, pespembe renkleriyle–

Zaman için: yer değiştiren gölge –yeterli–

Mevsimler için: portakal, böğürtlen, ayçiçeği

Aşk için: unutkanlık ya da

Dikkatle kullanılan ve değiştirilebilen birkaç anı

Öfke için: Marx, Lenin, vb.

Okumak için: Dostoyevski, Marquez, Sait Faik

–başkaca kim olabilir düşünmeli

Sürse, elbet

Akdeniz şairleri.

Keser, çivi, kerpeten

Çanak çömlek

Gerekli hepsi

Bir kayık kıyıda

Akşam serinliği, ürperti

Ve sazlıkların orada

Orada sazlıkların

Bir sabah erken

Güneş doğmadan daha

Birdenbire ikimiz

Kötüler gibi bir şiiri

Arar gibi kendimizde belli belirsiz.

KİTAP, MENEKŞE, TIRNAK

Bahçede şezlonga uzanmış
Kitap okuyan adam
Kaldırıyor arada başını kitaptan
Bir lastik hortumun ışıldadığı tarhtaki
Menekşenin M'sine bakıyor yalnız –günün kapı aralığı mavidir–
O menekşe ki çiçek kavramından kurtulduğu için var
Adam ki sevgi kavramından kaçtığı için mutlu
Denizin bir adam boyu üstü gibi erinçli bir de.

Şiirin gölgesi olmalı eylül –diyebilirdi–
Şiir okumam ki diyor karısı
Sırtını duvara dayamış, gökteki bir uçağın yaldızlı
İzine bakıyor –yüzünde birbirine benzemeyen üç ayrı uzaklık–
Ekliyor: biraz daha kessem tırnaklarımı
Güz benim olacak.

Kitaba dalıyor adam
Küçük bir ot koparıyor kadın
Ben buradan göremiyorum, masamdan, otun cinsini yani
İyi günler diliyorum onlara, uzaktan
Ve yalnızlığa değgin çok şey biliyorum.

Adamın elindeki kitap benim kitabım
Okuduğu şiir de işte bu okuduğunuz şiir.

BEŞ MEVSİM

Yaşamım bir şarkıcının iç çekme anıdır
Beş mevsim yaşarım yılda
Bölerim bölerim bir kayıyı, çıkardığı ses
Bir yakınlık duygusudur yüzümle sakalımla
Yaşamım bir şarkıcının iç çekme anıdır.

Balıklar dinlenirken sulara, sokak adlarında
Uykulardan geçerim
Ya sabahtır erkendir, ya kimseler raslamaz bana
Ya alıp başımı gitmek isterim
Bir şiir yazmışımdır da güneyde
Güneyde portakalda.

Ben sanki bir gazetenin hiç okunmayan yerindeyim
Kalmışımıdır ya da bir kentin varoşlarında
Kendimle konuşurum, çok tuhaf bir noterimdir ben
İmzam bir kıyının kıyı olarak imzasıdır
Olurum böyle işte kumda çakıldı.

Ben belki de bir yarış arabasındayım kimbilir.
Ellerim direksiyonda
Kaplanmıştır soğuşumla her yanım
Hiçbir şey duymuyorumdur hızımla sevişmekten başka
Bir de var her görünüşten tatmışımıdır bilirim
Bir kozmonotumdur yani en son dönen dünyaya.

Yaşamım bir şarkıcının iç çekme anıdır
Beş mevsim yaşarım yılda.

GELMİŞ BULUNDUM

Ben mişim –neymiş?– su sesiymiş
Oymuş –cam kırıkları gibi gövdemi yakan–
Yanağında sardunya kokusuyla yazdan
Kimmiş o gelen ya giden kimmiş
Bir yabancı mı, yoksa bir ermiş
Değilmiş, bir çağrı bile yokmuş uzaktan.

Güneş mi batarmış bir özel ismi bitirir gibi
Yanmış bir ağacın yaprakları mıymış kimıldayan
Ne kalmış bir önceden ya da bir sonradan
Kim koparmış dalından bu yabani incirleri
Ya kimmiş kıyıya çeken hayalet gemileri
Ne yazılmış nereye bu garip kargaşadan.

Yıldızlar, büyüdü ülke, adımı unutturan
Bir kaya, bir ot, bir akarsu
Hangi yaz şarkıcılarının ürpertili korosu
Ki bütün ölüleri sığa çıkaran
Ve kenti bir ölüm derinliğine salan
Yani bir gül solarken bir gülün açma korkusu.

Şiirler yazdım, kitaplar okudum
Elime bir bardak aldım, onu yeniden oydum
Derinlerde kaldım böyle bir zaman
Kim bulmuş ki yerini, kim ne anlamış sanki mutluluktan
Ey yağmur sonraları, loş bahçeler, akşam sefaları
Söyleşin benimle biraz bir kere gelmiş bulundum.

EYLÜLÜN SESİYLE

Baylar!

Bin dokuz yüz seksen birdeyiz

Karşınızda eylülün sesi

Ağustos çekildi, eylülün sesi

Birazdan konuşacak

“Bu dünyada yaşamak can sıkıcı bir şeydir baylar.”

Tepelerde bulamaçların kahverengi eridiği

Eriyip sarı sarı aktığı bir mevsim

Bir saat gibi işlerken avucumdaki güz çiçeği

Yosunların kapılara usulca

Tırmanıp yerleştiği

Yani eylülün sesi, buysa çok iyi baylar.

Yaz geçti, sözgelimi midyelerden yorulduk

Eni boyu belirsiz bir ıslaklıktan

Upuzun gündüzlerden, sevimsiz otellerden

Eylül ki, sorabilir mi

Hüzünler iç kamaştırıyor, aşklarsa niye yoksul

Bir asfaltın kuru sıcak soğuğundayız

Oysa bir deniz feneri mevsimsiz ölür baylar.

Dahası

Bu düğmesiz giysileri şöylece giymek

Bir boşluğu giyinmek mi olur

Olsun

İşte karşınızda ekimin sesi

Kasımın sesi sonra

Yağmurun eşliğinde –çocuğunu emziriyor yaz–

Bundan böyle günlerimiz nasıl geçecek baylar.

Her şey o kadar dokunaklı ki

Eylülsem, istemedemden kırılıyorsam bazen

Dağınık, renksiz bir mozayık gibiysem

Üstelik yalnızsam bir de –telefonda kuş sesleri–

Aynalardan duvarlara bir üzüncü akıntısı

Bu dünyada çekingen olmak çok iyi bir şeydir baylar.

Sonra bir kır kahvesi kendini okurken

Masaları toplanmış, bardakları toplanmış

Tam kendini okurken

Derim ki bir semti iyi tanımak kadar

İyi tanınmalı dünyayı

Açın radyolarınızı: eylülün sesi

Bu dünyada can sıkıntısının bir başka anlamı var baylar.

Elmalar silik silik kırmızı artık –olsun–

Gözlerimiz tozlanmış, kirli

Gizlisi yok, bu dünyada böyle sıkılmak iyi

Sıkılmak iyi baylar

Biz hazır tuttukça böyle

İçi yangında alev alev

Dışı buz tutmuş kalplerimizi.

ÜÇLÜKLER

I

Gülümse! gör ölümsüz karşılığını bunun
İşte
Lambalar, bardaklar, çiçekli güz sürahileri.

II

Günün ilk saatleri
İyi biliyorum, ilk saatleri günün
Peki, nedir öyleyse bu sabah silintisi.

III

Hiçbir dilde söylenmemiş
Hiçbir dilde yazılmamış
Sözler ve şarkılar içindeyim.

IV

Neden aklıma geliyor istasyon büfesindeki duruşun
Hava soğudu –kasımın son günleri–
Kar yağacak, bembeyaz olacak unutulmuşluğun.

V

Bir gemi geçiyor, sessiz bir gemi
Oysa yolcularla dolu içi
Girince gemiye kimseler yok –dalgalardan başka–

VI

Bütün gün yağmur yağdı
Ya da bir gün içinde bir yıldan fazla
Günü ıslattı bu yağmur.

VII

Nedir mi yalnızlık –kendine sor önce–
Bir sabah, erkenden, bir kır çiçeğinin üzerinde
Görünce parladığını bir çiy tanesinin.

VIII

Gölgen yok senin, ayak izlerin yok
Neden mi? acılar barınmamış ki sende
Mutluluk yok, mutsuzluk yok.

MANASTIRLI HİLMİ BEYE BİRİNCİ MEKTUP

İşte şu yağmurlar, işte şu balkon, işte ben
İşte şu begonya, işte yalnızlık
İşte su damlacıkları, alnımda, kollarımda
İşte yok oluşumdan doğan kent
Hiçbir yere taşmıyorum, kendime sızıyorum yalnız
Ben dediğim koskocaman bir oyuk
Koltuğun üstünde, aynadaki yansıda
Bir oyuk! sofada, mutfakta, yatağında
Yaşamayı tersinden kolluyorum sanki
Yetişip öne geçiyorum sık sık. Sözgelimi
Bir iki saatte bitiveriyor bir mevsim
İyi
Bugün pazartesi mi? kapının, pencerenin durumu
Salıyı gösteriyor.

Salondaki büyük saati sattım
Saatin ölçebileceği
Herhangi bir zaman parçası yok
Gittiği yeri bilmeyen böcekler gibiyim
Bir oyuğa, oyulmuş bir yaşama
Ne gereği var ki saatin
Balkona çıkıyorum sürekli
Yollar yollar yollar katediyorum sanki böylece
Bir semtin ilk rengini alıyorum
Örneğin Ümraniye'de bir çay bahçesindeyim
Bazan
Anılardan anılara bir yol
Ve
Anılardan anılara sallanan bahçe
Hangi yaprağı koparsam son anı avucumda kalıyor
İyi.

Yeniköy’de bir kahve içer miyiz, dedim bu sabah
Bu sabah bu sabah
Oralı olmadı kimse –pazartesi miydi–
Oyuğundan çıkmışım tam, begonyamsa güller içinde
Nasıl?
Güllerse güller içinde yani
Ve balkon demirinde bir martı. Dedim ki
Deniz şuralarda bir yerde olmalı
Çıt yok evin içinde
Deniz şuralarda bir yerde olmalı
Çıt yok
Sanki dünyadaki bütün çay ocakları kapalı
Ve göklerden tepelere inen bir sokak
Ya da bir akarsuyum ben
Denizse
Şuralarda...
Yok önemi bir iki gün kaldı –martı–
Balkonda
Deniz de öldü sonra, martı da
İyi iyi.

>

Suyu tutmak gibi bir şeydi hepsi
Günler –seni anımsadığım zaman–
Birden Kurtuluş’tan Taksim’e giden bir tramvay görüntüsü
Mavi bir elektirik çakımı tellerde
Sanki kar yağıyor da sürekli, Tepebaşı’ndayız
Karlar gıcırıyor ayaklarının altında
Besbelli Gümüşsuyu’ndayız, Rus lokantasındayız
–Ne tuhaf, biz her zaman her yerdeyiz ikimiz–
Şarap içmişiz, üşüyoruz
Dışarda dünya silinmiş
İkimiz ikimiz ikimiz
Böyle birkaç defa ikimiz
Sonra ki bir fotoğrafa dönüşüyor her şey
Nasılsa
Sarı emmiş, mordan çekinmiş, kahverengi bir fotoğrafa
Sahi, kalınca bir şeyler giyinmeliyim ben
Üşümüyorum da
Bende herkes var, diyen bir kızın titrek
Sesleri dökülüyor kucağıma
Dudaklarım kan mavisi bugün.

Biz burda iyiyiz, biz burda çok iyiyiz
Biz burda kırk yaşındayız hepimiz
Dördümüz bir kişiyiz de ondan
İçimizden biri uyuyor olsa, falan filan
Onu bekliyoruz bir kişi olmak için
Evet evet, yanılmıyorum ben
Bir iki kişi kaldığımız zaman yanılabilirim
Doğrusu ya
Yanılmak her şeyi yeniden görmek gibi bir şey oluyor
Duvardaki vitray, begonya
Begonya, vitray
Kurtuluş'la Asmalımescit birbirine geçiyor
Bir tramvayın durmasıyla durmaması arasındaki ayrım
Karanfil kokuyorsa biraz
Yeni koparılmış bir demet karanfilim ben
Saçlarım soğuk ve uzun.

>

Ne diyordum? yağmurlar, evet
Üşümüyorum ürperiyorum sadece
Biçimini zorlayan bir kedi gibi
Dur biraz
Kapı çalındı, hayır, telefon
Telefon kapı telefon
İkisi birden mi yoksa
Yoksa
Ne telefon ne kapı
Bir şimşek sesi hiç olmazsa
O da değil
Ses filan duymadım ki ben
Yuvarlandıkça büyüyen
Bir kartopunun yumuşak sesi mi? belki
İki sesi taşıyan bir ses
Neden olmasın
Biraz önceki gibi
üstümden biri kalkmıştı –yok canım–
Öyle değil, bir gölgeydi hepsi hepsi
Yer değiştiren gezgin bir gölge
Bahçedeki ceviz ağacından
İçeri sürüklenen.

ESTER'İN SÖYLEDİKLERİ

BİTMEYEN

Ve ağzım ağzını öptü ise
Çünkü için sözle doludur
Elim eline değdi ise
Çünkü elin yaratılmış işler doğurur
Gözlerine baktım ise
Ki bakmışımdır
Onlar bir denizi sezme derinliğindedir
Ve saçlarına
Ve boynuna
Ve omuzlarına
Baktım ise
Ki bakmışımdır
Onlar bir kuşun uçuşunu
Sezme derinliğindedir

Ey sözlerim benim
Onlar ki bana her zaman
Bir diriliş verenedir

Meselim bitmeyendedir.

KAÇIŞINA UĞRAYAN ÇİÇEK

Şurayı götürün dedim onlara
 Burayı da, burayı da
 Alın götürün dedim
 Çimenlerin tirşe buğusunun üstünden
 Tirşe buğunun düşlere degen üstünden
 Düşlerin ayçiçeği giysilerinin üstünden
 O zaman anlatırım dedim onlara
 Pencere önümün niye uçtuğunu.

Evet
 Dönüp geliyor az sonra
 Kolumun altına yerleşiyor
 Kendisiyle yer değiştirir gibi
 İtiyorum onu, itiyorum, itiyorum
 Bütün zamanlar bitti diyorum –anlasa ya–
 İki tek kiraz ağacı kaldı yalnız
 İki tek kiraz ağacı
 İlkyazlar ve bütün başlangıçlar bitti
 Kiraz ağaçları? onlar da
 Gözlerimin deli kırmızısını yıkamak için
 Ağladıkları zaman.

Ne vardı sundurmamın üstünde –ne vardı–
Anımsayamıyorum şimdi
–Pek şimdi değil, çoktandır–
Yağmurlar yağdığı zaman büyüyen
Geçmiş olmayan bir saksı mı
Yoksa
Bir sap çiçek mi –saksısız–
Kaçışına uğrayan bir çiçek
Neden olmasın
Yağmurlar
Yağmurlar yağdığı zaman.

Sular insanlar gibi geçiyor aklımdan
Mavi aklımdan
Sordular –anımsıyorum–
Bir gün
Neyle örtülürmüş ki su
Suyla demiştim –elbette suyla–
Ya yaşam
Bir başka yaşamla, bir başka, bir başka, bir başka
oysa bütün yaşamlar bitti
İlkyazlar ve bütün başlangıçlar
Sular
İnsanlar gibi duruyor aklımda.

>

Dişlerimin arasından gösteriyorum ellerimi
Korkuyla kaçışıyor güvercinle karanfil
Dönüp arkama bakmıyorum
Odalar bitti çünkü, merdivenler de
Dışarsı var: şurası, burası, orası
Ve yağmur –yağmurlar–
Ah şu yağmurlar durmasa ya
Ne güzel ıslanıyor ilkyaz
Ne güzel ne güzel ne güzel
Denize zorla sokulmuş
Ağlamaklı bir çocuk gibi.

İKİ DÜŞ ARASINDA BEKLENTİ / ARMALAR

1

O sabah, orada, bir başıma
Var mıydım, yok muydum, anlamıyordum ki
Kalakalmış gibiydim aklımda.

2

Yalnızken ve senden bunca uzakta
Öyle soğuk, öyle anlamsız ki her şey
Sevilen bir insan yüzünde ne yoksa.

3

Duyuyorum çıtırtısını gözlerimde
Önümde uzayıp giden kumsalın
Bir deniz minaresinin diliyle
Farkındayım sessizliğe ve
Sonsuzluğa çağrıldığının.

>

4

Onlar mı, dedim, kendi kendime
Ne olacak deniz kelebekleri işte
Doldurmuşlar erkenden kumsalı
Oyaladı saatlerce beni bu
Görünen bir şeyle görünmeyen bir şeyin pazarlığı.

5

Yağmur yağmur yağmur
Uçsuz bucaksız bir deniz
Anısız, sonrasız, biz bizyiz
Devinimsiz bir yüz gibi terlemekte zaman.

6

— Kim söyler caz şarkılarını en iyi
— Zenciler, zenciler
— Ama sen beyazsın ne haber
— Benim de kapkara yaptılar içimi.

7

Söyledim miydi sana
Bir düş olduğunu onun, ödünç aldığım
İki beklenti arasında bir düş
Onunla en yakinken uzanıyorum senin yanına
Onunla iç içeyken sarılıyorum sana
Çekilince ondan özlüyorum seni
Çünkü sen
Sen benim sevmemin başlangıcısın olsa olsa.

8

Tanrının düşüyoruz, dedi, o yaşlı adam
Bizi unutunca ölüyoruz
Basbayağı bir ölü
Bilmem ki bu sözleri ben
Hangi sözle buluşturdumdu o zaman.

9

Dilini çözüyordu mor salkımlar
Yıkık, taş duvarların
Abartılmış bir aşk gibiydi bu görünüm
Başka hiçbir görüntüye yer bırakmayan.

>

10

Üç büyük gemi rıhtımda
Üçü de beyaz, bembeyaz
Yönünü bilmeyen kuşlar gibi ben
Anılarla donatacağım
Bu tanımadığım kenti, ayak basar bazmaz.

11

Şimdi bu durulukta bu saydam
Hiçbir anlam içermeyen bu
Gökyüzü ormanında
Varoluşun o garip hüznü.

12

İki ayna karşılıklı
Bilinmeyenli iki denklem
Bölünüp parçalanırdı yeryüzü
Ansızın araya girsem.

13

Yukarda taş bulutlar, taş
Yıkıldı yıkılacak
Aşağıda, çok aşağıda
Bir telaş, bir kaçış, bir çırpınış
Akarsudan yapılmış bir ölüm gibi yaşamak.

14

Düşlerimle buluşunca kar yağışları
–İkisi de aynı hamurdan–
Rüzgârda, bulutta, yıldızda
Düşlerden bir kardan adam.

15

Gördüğün herhangi bir şey
Görülecek bir başka şeyi gösterir olsa olsa
Bak
Bir kadınla bir erkek geçiyor kolkola
Ayak izleri ruhta ve uzaklıklarda.

16

Emine Birol'a

kim bilir hangi kentten
Bu kente ne zaman gelmişim
Şimdi söyleyin bana
Benden önce doğdunuz kalbim.

BİR OTEL DE SİZİN ADINIZ

Giriniz

Giriniz, giriniz

Elbette, tam zamanında geldiniz

Sardunyalarda sardunyalara akarken

Günler tane tane günlerimize sarkarken

İç içe geçmiş bardaklar gibi

Dış dışa geçmiş kolyeler gibi

Odalardan odalara bakışumlu

Aşk ışıklı sürahiler gibi

Günler günlerimize tane tane damlarken

Diyorum

Bir kuşluk vaktinin sarı solgun söylemiyle

Düşlerde görülen bir başkasının düşünden

Neden olmasın siz de geçiniz.

Geçiniz

Geçiniz, geçiniz

Üstelik tam zamanında geldiniz

-Az önce, biraz sonra ve şimdi-

Yani vakitlerden bir dokunma vakti

Ne güzel, hep birden çıkageldiniz.

İyi yaptınız, doğrusu çok iyi yaptınız

Siz sayın bayanlar, siz sayın baylar

Değil mi bundan böyle

Bir otel de sizin adınız.

DO RE Mİ GÜL

Asansör mü dediniz –öyleyse ne dediniz–

Hayır işlemiyor, bozuldu çoktan

Söküp götürecekler yakında

Gül ağacından bir gül gibi

Solgun ama görkemli bir gül gibi

Alıp götürecekler bir gün nasılsa

Kim bilir

Belki de çok süslü bir tabut yapacaklardır ondan

Asansörden bir tabut

Yaşlı bir kadın sesi (mavi satenler giymiş):

Bir aşağı bir yukarı

İndirip çıkartmak için

İndirip çıkartmak için İsa'yı

Belki de

Masa, kanepeler, konsol

Gibi bir şeyler –neden olmasın–

Ama bana kalırsa

— Evet, size kalırsa

Kuyruklu bir piyanoya

Eklemeli bu sevimli gül sesini

>

Do re mi fa
Do re mi gül
Do re mi fa
Do re mi gül
Böylece

Unutulmuş bir otel konçertosu
Bizim olurdu bir daha.

(Çok konuşkan iki kişiydiler
İki kadın –iki erkek de olabilir–
Yıllarca, ama yıllarca konuştular
Asansörün başında
Söyleşip durdular her gün
Sabahtan akşamlara dek
Akşamdan sabahlara
Sonunda bir iki sözle
Sonunda bir iki sesle konuşur oldular
Asfalt bir yolun gidip gelişi gibi
O kadar benzediler ki birbirlerine
Bir kişi olup çıktılar
Karlı ve çiçekli bir günde
Karlı ve güneşli bir günde
Karlı ve karlı bir günde

Geçmişte kalan bir çay saatinde sanki
O kadar kıpırtısız
Saatsiz, müziksiz ve aynalarsız
Ve dünyanın
Nereden bakılırsa bakılsın
Sadece yuvarlak olarak kaldığı
Kalıverdiği bir çay saatinde sanki
Gövdesiz, giysisiz, gömütsüz
Bembeyaz bir belirsizlik gibi
Karlara karıştılar.)

KIRDA

Biçilen ot rengi bir alışkanlıkla
Başımı yukarıya kaldırıyorum
Her şey ne kadar yakın, her şey ne kadar uzak
Gözyaşlarım bile
Gülüşlerimle örtülü.

Otlarla çiçeklerle bezeli
Dar yolda yürüyorum usul usul
Parmakları süslü bir tanrıçayı
İncitmekten çekinir gibi.

YALNIZLIK SENSİN

Oyuluyorum Şu masmavi boşluğa
Gölgesiz kıpırtısız
Yalnızlık sensin.

KonuŐuyorum kendi kendime odamda
Bir portakal suyu iç, ya da içme, ne yaparsan yap
Yalnızlık sensin.

Bir giden, bir dönen, sonra yeniden giden
Şiire dönüşen bir yalnızlıksa bu da
Bir sen varsın, ordasm, kısık sesli yalnızlık
Sözgelimi İskenderiye'de bir atlıkarıncada.

CANSEVER, EDİP (*İstanbul, 8 Ağustos 1928 - İstanbul, 28 Mayıs 1986*)
Şair.

Tam adı Ömer Edip Cansever. Penbe Hanım ile Fazlı Cansever'in oğlu. Saraçhanebaşı'ndaki 56. İlkokul'da (1940) ve Kumkapı Ortaokulu'nda (1943) okudu. İstanbul Erkek Lisesi'nden mezun olduktan (1946) sonra girdiği Yüksek Ticaret Okulu'ndaki öğrenimini yarım bırakarak babasının Kapalıçarşı'daki dükkânında ticaret hayatına atıldı. İstanbul'da Hadımköy ve Ömerli'de askerlik görevini tamamladıktan sonra 1976'ya kadar Kapalıçarşı'daki dükkânında antikacılık yaptı. Nevzat Üstün ile birlikte *Nokta* dergisini çıkardı (8 sayı, 1951). Bodrum'da tatil yaptığı sırada beyin kanaması geçirdi ve getirildiği İstanbul'da öldü; Aşiyen Mezarlığı'na gömüldü. On dokuz yaşında evlendiği (1947) eşinden iki çocuk babasıydı.

Daha on üç yaşındayken çocuk dergisi *Arkadaş*'ta şiir yayımlayan (1941) Edip Cansever'in ilk şiiri ("Düşünce") *İstanbul* dergisinde çıktı (Mart 1944). Daha sonraki yıllarda şiirlerini *Fikirler, Edebiyat Dünyası, Kaynak, Yücel, Nokta, Yenilik, Yeditepe* gibi dergilerde yayımladı. "Büyük şehirde varlıklı bir delikanlının yaşama sevincini, tatlı avareliklerini dile getiren" (B. Necatigil) şiirlerini oldukça genç bir yaşta *İkinci Üstü* adlı kitabında topladı. Sonradan pişman olacağı bu girişimini, "1947'de, ne yazık ki bugün bile yakamı bırakmayan bir kitabı, *İkinci Üstü*'nü yayımlıyorum" sözleriyle anar. Lise öğrencisi bir şiir heveslisinin denemeleri olan *İkinci Üstü*'deki şiirler, Garip şiiri etkisinde, yüzeysel gözlemlerin şiirleridir ve Orhan Veli'den şu tepkiyi alır: "Genç bir şairin, üstelik insana birçok umutlar veren bir şairin ilk çıkardığı kitap için kötü sözler söylemek istemem. Bununla beraber oldukça önemli bulduğum bir nokta üzerinde durmadan da edemeyeceğim. *İkinci Üstü* şairinin hoşlandığı birtakım olaylar bulunabilir. Üstelik bunlar güzel şeyler de olabilir. Ama bunları anlatmakla şiir söylenmiş olmayacağını, bunların şiirden ayrı şeyler olduklarını bu genç şairin düşünmesi lazım."

Edip Cansever'in gerçek şiir serüveninin ilk ürünü olan *Dirlik Düzenlik*, yer yer Garip şiirinin etkisini taşısa da daha sonra İkinci Yeni akımının şairleri arasında anılmasına neden olacak kimi özelliklerin de ilk ipuçlarını verir. Bir yandan, alaycı bir söylem ve üstten bir bakışla zengin-yoksul ikilemini Garip şiiri yedeğinde işlerken, öte yandan sonraki yıllarda Cansever şiirinin vazgeçilmez öğeleri arasında yer alacak

bireysel temalara yönelir. Söz konusu kitapta, şiirini toplumun sorunlarına açmak çabasında olan Cansever, ilk kitabındaki yüzeysellikten arınarak öze ve anlatıma ağırlık veren bir üslup edinme çabası içindedir; henüz, kurduğu dil yapısı ve söyleyiş özellikleriyle dönemin ortak şiir anlayışından kopamamıştır, ancak şiirin biçim sorunlarını da önemseyişinin ilk işaretlerini taşır. Günlük konuşma dilinin sıkça kullanıldığı bu şiirler, Cansever şiirine has ayrıntı ve inceliklerle örülerek ünlü "Masa da Masaymış Ha" şiirine ulanır.

Yerçekimli Karanfil, dili ve söylemiyle, imge kullanımı ve "anlatım"dan yana tercihleriyle durmuş oturmuş bir Cansever şiirinin daha sonraki doğrultusunu da belirleyecek ana eksenini sergileyen bir kitaptır. Bireyi, doğa ve toplum içindeki ana birim olarak ele alan şair, bireyi ve o bireyi dile getiren şiiri, doğa ve toplum içindeki karşıtıllıklarıyla konumlamaya çalışır. Her şiiri kendi içinde bağımsız birimler olarak görme ustalığına ulaşmış bir olgunlukla, içeriğin gerektirdiği biçimleri uygularken verili şiir anlayışının kalıplarını yıkmaktan geri durmaz. T. Uyar ve C. Süreya ile birlikte İkinci Yeni'nin önde gelen şairlerinden biri olarak gösterilen ve 1959'da *Dost* dergisinin soruşturmasında "en beğenilen şair" seçilen Cansever, "İkinci Yeni diye adlandırılan şairlerin şiir anlayışları da, şiirleri de birbirinden çok farklıdır" görüşünü iletir. B. Necatigil'e göre, Cansever, "1950'lerden başlayarak varoluşçuluk akımı etkisinde, kişinin sınırlı, tekdüze dünya kargaşasında yerini araştıran ve düşünce payı ağır basan şiire geçti, bu yönelişle de İkinci Yeni şiirinin önderlerinden oldu."

Umutsuzlar Parkı, kesin ve yargılayan bir dille girişilmiş bir toplum eleştirisi, dönemin muhalif duyarlılığını birinci elden yansıtan bir kitap olacaktır. Kitabın, özellikle "Amerikan Bilardosuyla Penguen" başlıklı birinci bölümü, *Dirlik Düzenlik*'te ilk ipuçlarıyla beliren sınıf çatışmasının daha tutarlı bir biçimde dile gelişini yansıtır. Kitapta yer alan "Umutsuzlar Parkı" adlı uzun şiir ise Cansever'in sonraki bütün kitaplarının ve baştan sona şiir macerasının değişmez varoluşçu ve nihilist izleği olarak, yalnızlığı, anlaşılmaazlığı, uyumsuzluğu ve çaresizliğiyle bireyin gün içindeki durumlarını saptar; kırılgan ve umutsuz bireyi döne döne anlatışıyla, umutsuzluğun içindeki arayış olarak "umud"u göstermeye çalışır. *Dirlik Düzenlik*'teki "ılımlı" söyleminin tersine daha sert, yüksek sesli bir dile yeltenişin yer aldığı *Umutsuzlar Parkı*'ndaki şiirleriyle henüz *Yerçekimli Karanfil*'deki dil, biçim ve imge tavrına bağlıdır. Aynı tavır *Petrol* ve *Nerde Antigone* kitaplarında küçük değişiklik-

lerle sürer. Ancak *Yerçekimli Karanfil*'den başlayarak toplumsal plana taşıdığı başkaldırı eylemi, bu iki kitapla birlikte evrensel nitelikte bir insan kavrayışına dönüşerek, insanlığın genel macerası içindeki "ben"i sorgulamaya giriştiği görülür. Cansever'in şiirlerinde yer alan biçimiy- le bu "ben", her şeyden önce parçası olduğu doğanın ve toplumun ta- nığıdır; insanı (bireyi) olanca toplumsal konumuyla şiirine taşıırken, kurduğu düşünsel arka planla da, bireyin "uyumsuz", "yalnız" ve öy- lece de "yabancılaşmış" bir kişi olarak portresini çizer; "sıkıntı" ve "ölüm" arasında kısır bir döngüye yargılı "ben"in kurtuluş çareleri arayan çabalayışında, ağırlıklı olarak duygu dünyasında oradan oraya savrulan "birey"i örnekler.

Bu dönemin ardından gelen *Tragedyalar*, Cansever şiirini Türk şii- rindeki yerine olanca ağırlığıyla oturtan kitaptır; aynı zamanda Canse- ver şiirinin İkinci Yeni'den farklı kanallara sahip olduğunun gösterge- sidir. "Dize işlevini yitirdi" diyerek tiyatrodan esinlenen diyaloglar, monologlar ve iç monologlar kullanmaya başlar; düzyazının olanakla- rını şiirde dener. İçerik ve biçimde şairin kendine has özellikleri, seçim- leri ve özgünlüğüyle donanmış şiirlerin yer aldığı *Tragedyalar*, şiirde "dize düzeni"ni sarsan karakteriyle Türk şiiri içinde apayrı bir kimlik kazanacaktır. Tomris Uyar, *Tragedyalar*'ı değerlendirirken şu saptama- larda bulunur: "*Tragedyalar*'da mısra işlevini yitirmiştir. Gittikçe solan humor, büsbütün silikleşir; aşkın sözü edilmez; iç-konuşmalarla des- teklenen anlatım, yerini kesik, yalın ve tekdüze bir monologa bırakır. (...) Cansever, ölümle sıkıntının döllerini diye adlandıracağımız kişilerini konuşurken 'uyumsuz'u usul usul okşar, insanın isyanına güvenir; haklı hüznü bulacağına inanır. Bu kişilerin zaten çözülmekte olan bir toplumda yaşamaları, Cansever'in, temelde umuttan ayrılmadığı- nın, başka bir yarın beklediğinin kesin kanıtıdır." (R. Tomris, *Papirüs*, 2 Temmuz 1966). Eleştirmen Mustafa Öneş ise *Tragedyalar* için şu saptama- da bulunur: "Kesin bir ayırım yapmamakla birlikte Cansever'in 'İkinci Yeni' çizgisinden ayrılışı, *Tragedyalar*'la başlar. Aslında, onun bütün yapıtları, kendi üzerine oluşturduğu bir yaşam tragedyasının ayrı ayrı yılları içeren bölümleri gibidir. *Tragedyalar*'da, dünyayı, olay- ları, bir alkol akvaryumu içinde gözleyen, kendilerine ve birbirlerine yabancılaşmış çaresiz kişilerin yaşantısı verilir. Etkilerden kalkan, ama, çevrelerindeki akvaryumu kıramayıp yarı yolda alkolle boğuldukları için bir türlü nedenlere ulaşamayan kişilerdir bunlar. Kısır döngü bur- gacında çaresizlikle çırpınırlar, ölümden yaşama doğru sürüp giden

görelî akışta yerlerini alamazlar. Durumların sonsuz çoğaltılmasıyla bölümleri yitirilmiş bir zamanın bunaltıcı değişmezliğine vurgulanırlar.” (*Milliyet Sanat*, 6 Mayıs 1977).

Hemen bir yıl sonra, 1966’da yayımlanan *Çağrılmayan Yakup*, anlatımcı (öykülemeci) şiirlerin ağır bastığı bir kitaptır. Şiirini, bir yandan yükselen toplumsal muhalefetin konu ve sorunlarına açan Cansever’in, imgeden görece uzaklaşarak şiirini “anlatım”a yaslaması, dönemin sosyal ve siyasal hareketliliği düşünülduğünde kaçınılmazdır. Ama şiirinin aslı ve değişmez ekseninde yer verdiği “ben” ya da “birey” olgusu, Cansever şiirini özgün bir yerde tutar; Cansever, başkaldırının içinde yer alan, başkaldırı sonrasında gerçekleşecek dönüşümleri tutkuyla özleyen ve başkaldırı ruhundan beslenen bir bireyin şiirini yazar. Bu iç içelik nedeniyledir ki, *Çağrılmayan Yakup*’tan dört yıl sonra yayımlanacağı *Kirli Ağustos*’ta, 1970 öncesi sol siyasî eylemlerin etkilerini, söz konusu eylemlerin içinde duygusal ve düşünsel varlığıyla yer almış birinin penceresinden yansıtır. Yine dört yıl sonra, 1974’te yayımlanan kitabı *Sonrası Kalır* ise 12 Mart döneminde toplumsal planda yaşanan acıların ve etkisi 1980’li yıllara kadar uzanacak bir yenilginin ağıtlarıyla yüklüdür ve Cansever, “içerden” biri olarak, yapılan yanlış sorgulamaya girişir.

Birer yıl arayla yayımlanan *Ben Ruhi Bey Nasılım* ve *Sevda ile Sevgi* adlı kitaplarında Cansever, toplumla birlikte bireyi de kısılcasına almış bir karabasandan kurtulmaya çalışır gibidir. Bir yandan, duygu dünyasının olabilecek en uç boyutlarına doğru engel tanımayan bir yolculuk başlatırken, öte yandan bilinçaltının kıyı bucağında gizlenmiş ne var ne yoksa hiç çekinmeden şiirine taşır. *Ben Ruhi Bey Nasılım*’la ilk kez *Tragedyalar*’da denemiş olduğu “dramatik şiir” kalıplarını yeniden kurarak varoluşçuluk ve nihilizmden izler taşıyan şiir anlayışının doruğuna çıkar. Şiir dili ve imge kullanımındaki arayışlardan vazgeçmiş gibidir; özellikle *Yerçekimli Karanfil*’den başlayıp *Sonrası Kalır*’a kadar hiç durmaksızın geliştirdiği şiir dili, duyarlılığı ve kendine özgü şiir tekniklerini daha işleyip derinleştirerek “Edip Cansever Sesi”ne ulaşır. *Sevda ile Sevgi*, dramatik şiirin uzun yapısı ve anlatım bolluğundan yorulan şairin kenara çekilip de dinlendiği bir dönemin ürünü olarak yeniden kısa şiirlere dönüşüdür. Cansever’in en lirik şiirlerinin yer aldığı kitap olan *Sevda ile Sevgi*, mutlulukla dolup taşan ilk şiirlerden hemen sonra gelen düş kırıklığını yansıtan şiirlerle kendi içinde dönüşüme uğrar; umutla umutsuzluk arasında gidip gelir ve sonunda, “sevgi”ye sığınır.

Şairin Seyir Defteri, Eylülün Sesiyle, Bezik Oynayan Kadınlar, İlkyaz Şikâyetçileri ve Oteller Kenti adlı kitaplarının yer aldığı şiirinin son döneminde, her yeni kitapta şiir dilini bir üst düzeye taşıyan, “ustalık” zaaflarına düşmeksizin şiiri arayan, araştıran, sorgulayan ve yeni denemelerden geri durmayan Cansever, *Şairin Seyir Defteri*’yle birlikte, şiirinin hiçbir döneminde terk etmediği bireyin yalnızlığı, yabancılığı ve umarsızlığına ilişkin tüm imge ve motifleri farklı düzlemlerde yeniden ele aldı. 12 Eylül 1980 askeri darbesini *Eylülün Sesiyle* adını verdiği kitaptaki şiirleriyle karşıladı; kitapta şiirsel yapısı bakımından *Şairin Seyir Defteri*’nde yer alan şiirlerin izini süren, her biri yılların şiir birikimi ve deneyimine dayanan, tek tek ince bir duyarlılığın usta işi örneklerini veren toplam 16 şiir yer alır. Bir anlamda 1971-72 döneminin muhasebesi olarak nitelendirilen *Sonrası Kalır*’la karşılaştırıldığında *Eylülün Sesiyle*’deki şiirlerde sesi daha öfkeli, daha sert ve acıdır. Özellikle kitaba adını veren “Eylülün Sesiyle” başlıklı şiir, alttan alta duyurduğu öfkeyle, yaşanan acı ve ama geleceğe yönelik umuduyla hemen öne çıkar. Hemen bir yıl sonra yayımladığı *Bezik Oynayan Kadınlar* adlı kitabıyla, *Tragedyalar* ve *Ben Ruhi Bey Nasılım*’dan sonra üçüncü “dramatik şiir” deneyine girer. “Manastırlı Hilmi Bey”, “Cemal”, “Seniha” kişileştirmeleri ekseninde bölümler halinde gelişen kitap, “Ester’in Söyledikleri” bölümüyle tam bir “kreşendo”ya ulaşır. *Bezik Oynayan Kadınlar*, Cansever’in “dramatik şiir”de ne kadar usta olduğunu bir daha kanıtlamasının yanı sıra bütün içinde yer alan şiirlerin aynı zamanda özerk bir estetiği örnekleme bakımından da önceki “dramatik şiir” deneylerinden ayrılarak farklı ve daha üst bir düzeyde yer alır. Özellikle “Ester’in Söyledikleri” bölümünde yoğunlaşan lirik söyleyiş ve şiirlerin erotik içeriği, Cansever’in şiir serüveninin başından beri terk etmediği motif ve temaları daha olgun, daha üst bir katınana taşır ve *Bezik Oynayan Kadınlar*’ın, “dramatik şiir”in uzun yıllar eskimeyecek bir başarıyı olarak anılmasını sağlar.

İlkyaz Şikâyetçileri adlı kitabıyla yeniden kısa şiirlere yöneldiği izlenimini veren şair, uzun şiirlerin anlatımı öne çıkaran tarzından büsbütün uzaklaşmadı. Hemen ardından *Oteller Kenti*’yle yeniden “dramatik kurgu” ve uzun soluklu bir söyleme yöneldi. *Oteller Kenti*, Cansever şiirinin ulaştığı gelişmeyi yepyeni bir düzlemde kanıtlar. “Otel Oteli”, “Eros Oteli”, “Sera Oteli” ve “Phoneix Oteli” başlıkları altında dört bölümden oluşan kitapta, oteller de kendi başlarına bir kimlik kazanmışlardır ve kitabın öteki kişileriyle sürekli bir etkileşimi var eder-

ler. Lirik söyleyişten “düz” anlatıma gidiş gelişleriyle, her türlü imgeden yararlanarak kurduğu zengin imge düzeniyle, *Oteller Kenti*’ni şiirin sunduğu tüm olanaklara açarak şiir serüvenini yeni bir bireşimle taçlandırırken; içerikte de çağdaş bireyi, yalnızlığı, açmazı ve çaresizliğiyle dar ve her şeyiyle kısıtlı bir mekân olan “otel”e hapsederek, bireyin çıkışsızlığına yepyeni bir boyut ekler.

E. Batur’a göre, “Cansever’in yapıtının bütününe bakıldığında, onun büyük bir atmosfer ustası olduğu göze çarpar. İstanbul’un ana caddelerinde kaybolan, kuytu ara sokaklarda bu kayboluşun içinden kendi umutsuz arayışına kapılan antikahramanların bungun epopesi doğar. Cansever, Türk şiirinin çağdaş insanın yaralı portresini en usta biçimde çizen şairidir.” Edip Cansever, yarattığı şiir estetiği ve ulaştığı imge zenginliğiyle çok kollu bir şiir damarı olarak, 1960’lı yıllardan itibaren Türk şiirini etkileyen şairler arasında yer aldı. Cansever’in kitaplarına girmemiş kimi şiirlerinin yanı sıra bir dönem *Yeditepe*, *Dönem*, *Değişim*, *Pazar Postası*, *Dost*, *Türk Dili*, *Yeni Dergi* ve *Yeni a* gibi dergilerde yayımladığı şiirin içerik ve biçim sorunlarına ilişkin yazıları, röportajları ve hakkında yazılmış değerlendirme ve eleştiriler ölümünden sonra *Gül Dönüyor Avucumda* adlı kitapta toplandı.

Ödül: *Yerçekimli Karanfil* ile 1958 Yeditepe Şiir Armağanı; *Ben Ruhi Bey Nasılım* ile 1977 TDK Şiir Ödülü; *Yeniden* ile 1981 Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü.

Yapıtları: Şiir: *İkinci Üstü*, İst., 1947; *Dirlik Düzenlik*, İst.: Yeditepe, 1954; *Yerçekimli Karanfil*, İst.: Yeditepe, 1957; *Umutsuzlar Parkı*, İst.: Yeditepe, 1958; *Petrol*, İst.: İstanbul Mtb., 1959; *Nerde Antigone*, İst.: Yeditepe, 1961; *Tragedyalar*, İst.: De, 1964; *Çağrılmayan Yakup*, İst.: De, 1969; *Kirli Ağustos*, İst.: De, 1970; *Sonrası Kalır*, İst.: Cem, 1974; *Ben Ruhi Bey Nasılım*, İst.: Koza, 1976; *Sevda ile Sevgi*, İst.: Koza, 1977; *Şairin Seyir Defteri*, İst.: Adam, 1980; *Yeniden*, (bütün şiirleri) İst.: Adam, 1981; *Bezik Oynayan Kadınlar*, İst.: Ada, 1982; *İlkyaz Şikâyetçileri*, İst.: Adam, 1984; *Oteller Kenti*, İst.: Adam, 1985; *Gül Dönüyor Avucumda*, (Edip Cansever’in anısına, haz. Adam Yayınları) İst.: Adam, 1987; *Yerçekimli Karanfil* (Toplu Şiirler I), İst.: Adam, 1990; *Şairin Seyir Defteri* (Toplu Şiirler II), İst.: Adam, 1990; *Seçme Şiirler*, (haz. M. Fuat) İst.: Adam, 1997.

Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, YKY

Şiirlerin Yer Aldığı Kitaplar

Dirlik Düzenlik (1. basım: 1947, Yeditepe Yayınları)

Masa da Masaymış Ha... • 11 • Dipsiz Testi • 12 • Dirlik Düzenlik • 13

Yerçekimli Karanfil (1. basım: 1957, Yeditepe Yayınları)

Ey • 15 • Aşkın Radyoaktivitesi • 16 • Yangın • 17 • Var Var • 19 • Yerçekimli Karanfil • 20 • Buz Gibi • 21 • Gözleri • 22

Umutsuzlar Parkı (1. basım: 1958, Yeditepe Yayınları)

Amerikan Bilardosuyla Penguen - I • 23 • II • 24 • III • 25 • IV • 26 • V • 27 • Sığınak - VIII • 28

Petrol (1. basım: 1959, İstanbul Matbaası)

Petrol • 29 • Şey Şey Şey ve Şeylerden • 30 • Phoenix • 31 • Sesli Harfler • 32 • Tahtakale • 33

Nerde Antigone (1. basım: 1961, Yeditepe Yayınları)

Şairin Kanı • 34 • Sevişen • 35

Tragedyalar (1. basım: 1964, De Yayınevi)

Tragedyalar III - Koro • 36

Çağrılmayan Yakup (1. basım: 1966, De Yayınevi)

Çağrılmayan Yakup - I • 37

Kirli Ağustos (1. basım: 1970, De Yayınevi)

Uçurum • 40 • Kirli Ağustos • 41 • Ürperti • 42 • Gökanlam - IX • 43

Sonrası Kalır (1. basım: 1974, Cem Yayınevi)

Su • 44 • Pas • 47 • Mendilimde Kan Sesleri • 49 • Sonrası Kalır • 54 •
Ölü mü Denir • 56

Ben Ruhi Bey Nasılım (1. basım: 1976, Koza Yayınları)

I • 58 • Koro • 62

Sevda ile Sevgi (1. basım: 1977, Koza Yayınları)

Adsız Bir Çiçek • 66 • Sevda Bir Ateş Buldu Sende • 67 • İçinden
Doğru Sevdim Seni • 68 • İçindeki Sessiz Parlaklık • 70 • Bir Su Yılı
Denebilirdi... • 73 • Her Sevda... • 75

Şairin Seyir Defteri (1. basım: 1980, Ada Yayınları)

Başlangıç • 76 • Kuşatma • 77 • Neler Almalıyım Yanıma - I • 78 •
Kitap, Menekşe, Tırnak • 79 • Beş Mevsim • 80

Eylülün Sesiyle (1. basım: 1981, Cem Yayınevi (Yeniden içinde))

Gelmiş Bulundum • 81 • Eylülün Sesiyle • 82 • Üçlükler • 84

Bezik Oynayan Kadınlar (1. basım: 1982, Ada Yayınları)

Manastırlı Hilmi Beye Birinci Mektup • 86 • Bitmeyen • 91

İlk yaz Şikâyetçileri (1. basım: 1984, Adam Yayınları)

Kaçışına Uğrayan Çiçek • 92 • Armalar • 95

Oteller Kenti (1. basım: 1985, Adam Yayınları)

Bir Otel de Sizin Adınız • 100 • Do Re Mi Gül • 101

Gül Dönüyor Avucumda (1. basım: 1987, Adam Yayınları)

Kırda • 103 • Yalnızlık Sensin • 104

Şiirler yazdım, kitaplar okudum
Elime bir bardak aldım, onu yeniden oydum
Derinlerde kaldım böyle bir zaman
Kim bulmuş ki yerini, kim ne anlamış sanki
mutluluktan
Ey yağmur sonraları, loş bahçeler, akşam sefaları
Söyleşin benimle biraz bir kere gelmiş bulundum.

ISBN 978-975-08-1386-3

9 789750 813863

6 TL

